

**Затверджено
Наказ Національної школи
суддів України
11.02.2020 № 9**

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ СУДДІВ УКРАЇНИ У 2019 РОЦІ

Київ – 2020

Інформаційно-аналітичний звіт про діяльність Національної школи суддів України у 2019 році

З М І С Т

	Вступ: визначення та реалізація пріоритетних завдань	3
Розділ I.	Спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді.....	4
Розділ II.	Підготовка суддів для підтримання кваліфікації, періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації	16
Розділ III.	Підготовка працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації	28
Розділ IV.	Підготовка викладачів (тренерів).....	37
Розділ V.	Науково-дослідна та науково-методична діяльність.....	38
1.	Навчальні курси для суддів	38
2.	Навчальні курси для кандидатів на посаду судді.....	42
3.	Дистанційне навчання суддів і працівників апаратів судів.....	43
4.	Стандартизовані лекції для суддів.....	46
5.	Видання навчально-методичної літератури.....	49
6.	Науково-дослідна робота, зокрема науково-методичне забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя, супроводження психологічної підготовки суддів, науково-методичне забезпечення суддівської освіти.....	51
7.	Інша науково-методична діяльність НШСУ.....	57
Розділ VI.	Міжнародне співробітництво.....	63
Розділ VII.	Інформаційне забезпечення діяльності НШСУ.....	69
Розділ VIII.	Організаційне та фінансово-господарське забезпечення діяльності НШСУ.....	70
Додатки:		
1.	Узагальнені дані про підготовку суддів та підвищення рівня їхньої кваліфікації у Національній школі суддів України у 2019 році.....	74
2.	Узагальнені дані про підготовку працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації у Національній школі суддів України у 2019 році.....	75
3.	Список публікацій працівників Національної школи суддів України , які були опубліковані у 2019 році.....	76

ВСТУП: ВИЗНАЧЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЗАВДАНЬ

У 2019 році Національна школа суддів України (далі – НШСУ та/або Школа) продовжила послідовно реалізовувати основні завдання, передбачені її повноваженнями, у контексті потреб у подоланні дефіциту кадрів у системі правосуддя.

Відтак йдеться про оцінку та висновки з актуальних питань підготовки суддівського корпусу, узагальнення тенденцій. Так, наприкінці травня 2019 року було завершено спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді, що розпочалася в серпні минулого року. Уперше Школа здійснювала таке навчання протягом 9-ти місяців. Цьому процесу передував підготовчий період, завдяки якому НШСУ створила та реалізувала стандартизовану інноваційну програму початкової підготовки майбутніх суддів, що формувалась з урахуванням кращого світового досвіду та відбувалася у формі практичних занять із використанням інтерактивних методів навчання відповідно до вимог і рекомендацій Ради Європи та її інституційних органів.

У 2019 році НШСУ опікувалася також питаннями модернізації підготовки висококваліфікованих суддівських кадрів. Цей процес за змістом був спрямований на забезпечення принципу верховенства права під час здійснення правосуддя, своєчасне реагування на зміни в законодавстві, зокрема процесуальному, практиці національних судів та Європейського суду з прав людини. За формою він був спрямований на досягнення безперервності в підготовці, а також якнайширше застосування інтерактивних методів у навчанні, максимальне врахування освітніх прагнень суддівського корпусу. НШСУ й надалі розширюватиме можливості суддів і працівників апаратів судів при виборі тематики підготовки та періодичного навчання, зокрема дистанційного, за їх інтересами.

У програмах підготовки всіх категорій суддів значне місце було відведено вивченню питань антикорупційного законодавства, суддівської етики та дисциплінарної відповідальності, виявленню актуальних питань у застосуванні практики Європейського суду з прав людини під час здійснення судочинства.

Новим досвідом для Національної школи суддів України та важливою подією для вітчизняного правосуддя й країни в цілому стали навчальні заходи, проведені в квітні–травні цього року для новопризначених суддів, зокрема тижневий орієнтаційний курс для новопризначених суддів Верховного Суду і тритижнева орієнтаційна програма для суддів Вищого антикорупційного суду та його Апеляційної палати. У співпраці та за підтримки Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) “Нове правосуддя”, проектів Ради Європи, Європейського Союзу та ОБСЄ, українсько-канадського проекту “Підтримка судової реформи” (усього 9 проектів міжнародної технічної допомоги Україні) до проведення цих заходів були залучені провідні

європейські та вітчизняні експерти. Виконання орієнтаційного курсу та програми створило необхідні передумови для ефективного початку роботи Вищого антикорупційного суду, надало можливість суддям підвищити свій кваліфікаційний рівень – отримати або ж поновити необхідні знання та навички для належного виконання повноважень суддів першої та апеляційної інстанцій.

Практичним результатом ефективної та успішної роботи НШСУ стало проведення у співпраці з Верховним Судом та Радою Європи у грудні цього року в Києві саміту суддівських шкіл Центральної і Східної Європи “Захист прав людини через суддівську освіту: кращі практики та удосконалення стандартів”, на якому, що важливо, було розроблено та схвалено Київські рекомендації з удосконалення суддівської освіти щодо застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, практики ЄСПЛ та виконання рішень Європейського суду з прав людини – 2019.

Цього року Школа також спрямовувала зусилля на посилення свого викладацького складу, суттєве оновлення навчального інструментарію, запровадження інноваційних форм навчання. Поруч із тренінгами велику увагу приділено якості підготовки лекцій і семінарів-практикумів у контексті збільшення їх інтерактивності та наочності. Регулярно оновлюється відеоряд навчального матеріалу.

У НШСУ продовжують активно розвиватися дистанційні форми навчання, упроваджуються нові електронні курси, розширюється й аудиторія споживачів цих послуг. Наразі вивчається питання щодо надання можливості суддям і працівникам судів факультативно вдосконалювати знання та навички з іноземної мови.

Серед пріоритетних напрямів роботи НШСУ традиційно було й залишається науково-методичне забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя, яка пов'язана із кваліфікаційним оцінюванням і добором суддів. Ідеться, насамперед, про створення потужної тестологічної бази, здатної охопити повний обсяг питань з усіх юрисдикцій, а також оптимально виявити знання та навички осіб, що проходять оцінювання.

I. СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ

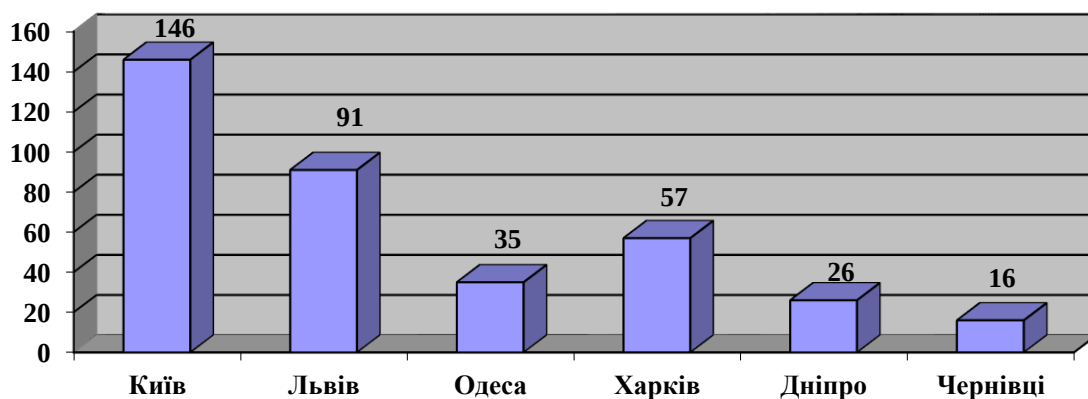
Відповідно до статті 105 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” (далі – Закон) першочерговим завданням Національної школи суддів України є здійснення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді (далі також – спеціальна підготовка).

У 2019 році продовжувалася спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді, що розпочалася 27 серпня 2018 року та тривала 9 місяців. 371 кандидат успішно виконав програму спеціальної підготовки і 24 травня 2019 року отримав відповідне свідоцтво.

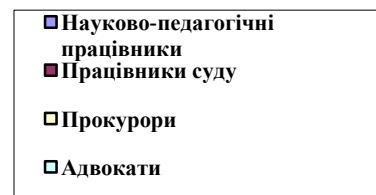
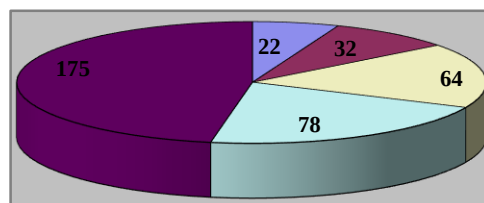
До Вищої кваліфікаційної комісії суддів України надіслано матеріали про проходження спеціальної підготовки у формі висновку з інформацією про результати виконання кандидатом кожного блоку Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді та Програми в цілому.

Серед кандидатів, які отримали свідоцтва за результатами проходження спеціальної підготовки у 2019 році, мають наукові ступені доктора наук – один слухач, кандидата юридичних наук – 26 слухачів, кандидатів наук з державного управління – два слухачі. Указами Президента України кандидатів, що проходили спеціальну підготовку, Р. А. Лідовця, В. В. Михайленко призначено відповідно суддями Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду.

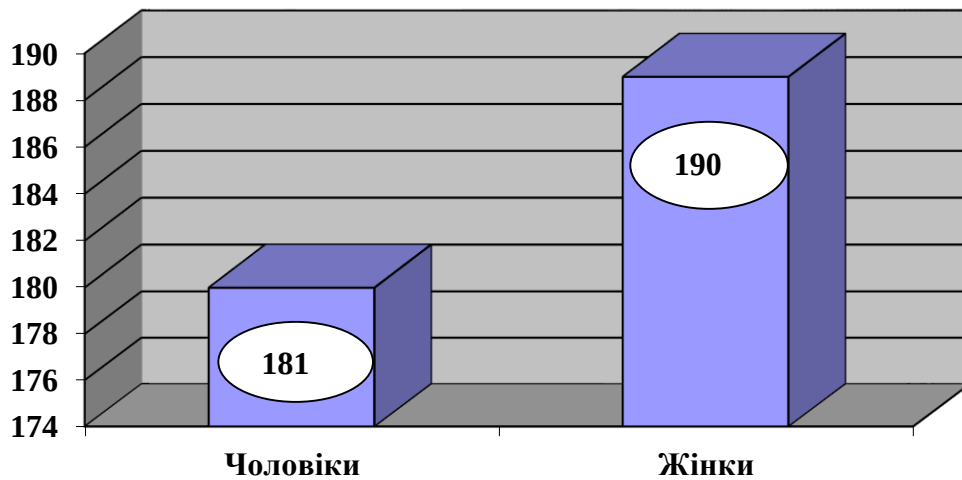
Успішно завершив спеціальну підготовку 371 слухач

Правничі професії слухачів

Загальне порівняння слухачів за статтю

Проведення спеціальної підготовки відбувалось за єдиною програмою одночасно в 16 групах у шести локаціях: містах Київ (6 груп), Харків (3 групи), Львів (3 групи), Одеса (2 групи), Дніпро (1 група), Чернівці (1 група).

З метою належної організації навчання в усіх локаціях було своєчасно підготовлено розклади занять, визначено кураторів для їх виконання і логістичного супроводу проведення тренінгів, ведення журналів обліку проходження слухачами спеціальної підготовки, оформлення відповідної звітності.

Для проведення спеціальної підготовки використовувалися аудиторні приміщення, обладнані інформаційно-технічними засобами: комп'ютерами, проекторами, мікрофонами, системами клікерів і фліпчартами. Окрім того, кожному із слухачів було надано персональний комп'ютер (ноутбук) для самостійної роботи.

Створену з урахуванням кращого світового досвіду **стандартизовану інноваційну програму спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді** було реалізовано в повному обсязі.

Програма спеціальної підготовки включала шість блоків, відповідно:

- I. Основи організації суду та діяльності судді.
- II. Цивільне судочинство.
- III. Господарське судочинство.
- IV. Кримінальне судочинство та судочинство у справах про адміністративні правопорушення.
- V. Адміністративне судочинство.
- VI. Суддівські компетенції.

Координаторами блоків виступили судді: **Ольга Булейко, Галина Юровська, Олександр Потильчак, Олександр Коротких, Олександр Терлецький та Олександр Гашицький.**

Спеціальна підготовка у 2019 році завершилась виконанням трьох останніх блоків програми (IV–VI), які включали **43 тренінги, 2 круглих столи, семінар-практикум та інтерактивну лекцію.**

Сьогодні тренінги стали переважною формою проведення занять, яка дозволяє найбільш ефективно закріплювати рівень теоретичних знань слухачів, формувати практичні навички та уміння в застосуванні закону, веденні судового засідання тощо.

У 2019 році в **16 групах** проведено **688 занять у формі тренінгів**, а також 2 круглих столи, 2 семінари-практикуми та 2 інтерактивні лекції у форматі відеотрансляції для всіх регіональних відділень НШСУ, одна з яких – “Досвід роботи слідчого судді в Іспанії”, що була прочитана у січні 2019 року експертом Консультативної місії ЄС, суддею з Іспанії **Кароліною Ріус Аларко.**

Теоретично-практична підготовка у 2019 році

Тренінги розроблялись і за потреби оновлювались спеціально створеними групами розробників. Потім вони проходили апробацію при потребі корегувались, після чого проводились відповідні тренінги для викладачів (тренерів) за підготовленими курсами.

Упродовж усього періоду спеціальної підготовки координатори блоків здійснювали моніторинг матеріалів тренінгів для вчасного та ефективного їх адаптування до змін як у законодавстві, так і у правозастосовній практиці.

Спеціальну підготовку проводили викладачі (тренери) – професійні судді за єдиною методикою з використанням навчальних матеріалів, розроблених відповідно до затверджених методологічних стандартів.

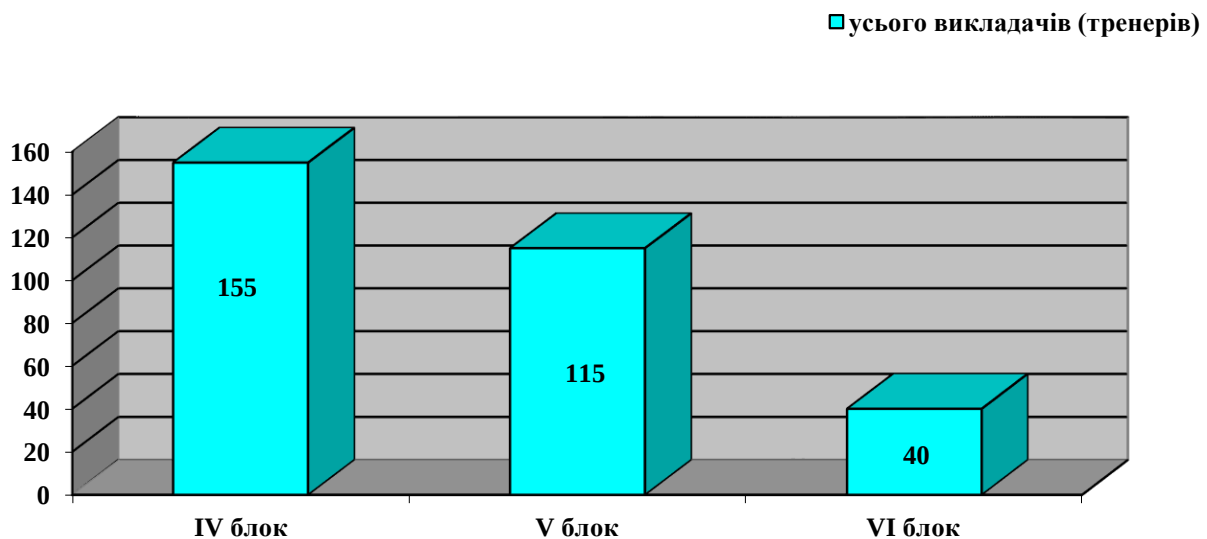
Навчально-методичні матеріали було підготовлено з урахуванням використання інтерактивних методів навчання таких, як презентації (демонстрації з мінілекціями), експресопитування за допомогою клікерів, виконання групових завдань у малих групах, “мозкові штурми”, вирішення ситуативних завдань (кейсів), моделювання конкретних ситуацій, рольові ігри (симуляції), проведення модерованих дискусій, дебатів, круглих столів тощо. Це повною мірою відповідає вимогам і рекомендаціям Ради Європи та її інституційних органів. Зазначені матеріали було розміщено на електронному ресурсі для викладачів (тренерів) усіх локацій.

Для проведення окремих тренінгів упродовж 2019 року залучались фахівці інших спеціальностей.

Викладачі (тренери) IV–VI блоків Програми

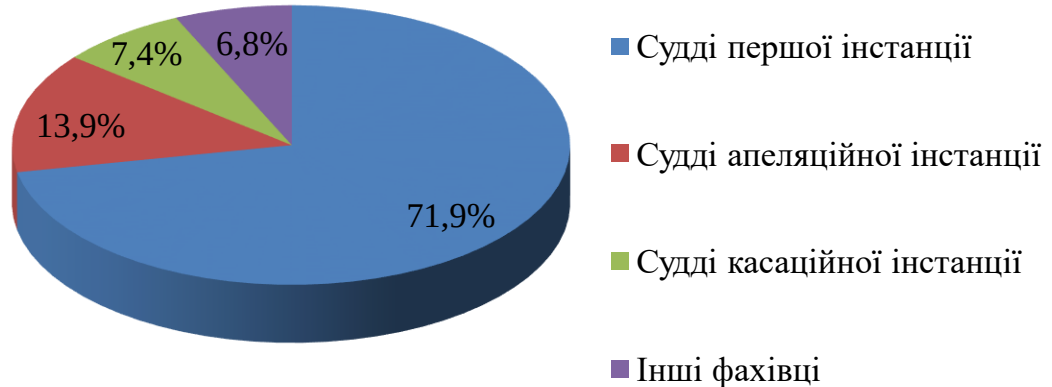
Усього – 310 тренерів (викладачів),

з яких 82 мають вчені звання кандидатів та докторів наук (26,5%)

Склад викладачів (тренерів)

Усього - 310 тренерів (викладачів)

Зробити спеціальну підготовку більш інтерактивною та прозорою, суттєво спростити процес її адміністрування дозволив перехід на електронну навчальну платформу, на якій серед іншого розміщувались матеріали тренінгів для слухачів, здійснювався обмін навчальними матеріалами, а також контроль успішності кандидатів на посаду судді.

Контроль успішності навчання відбувався відповідно до Положення про порядок визначення успішності виконання Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді. В основу оцінювання покладено накопичувальну бальну систему, яка відповідає європейським стандартам і полягає в послідовному і в той же час комплексному оцінюванні знань, сформованих умінь та навичок майбутніх служителів Феміди.

Положенням передбачено процедуру контролю успішності виконання теоретично-практичної частини програми, складовими якого є поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль успішності слухачів здійснювався впродовж усього процесу спеціальної підготовки, зокрема оцінювалися знання слухачів викладачами (тренерами) за результатами опанування кожної з тем програми спеціальної підготовки шляхом тестування та/або заповнення анкет.

У 2019 році здійснено підсумковий контроль III–V блоків програми спеціальної підготовки. Майбутні судді виконували практичне завдання (кейс) з написання судового рішення, яке виявляло знання, вміння і навички ухвалювати законні, обґрунтовані та справедливі судові рішення з господарської, кримінальної та адміністративної юстиції, спираючись на принципи верховенства права та практику Європейського суду з прав людини.

Результати контрольних заходів продемонстрували, що абсолютна більшість кандидатів були старанними та вмотивованими до підготовки, про що свідчив стабільно високий рівень засвоєння знань і оволодіння навичками.

Загальна максимальна кількість балів за результатами підсумкових контрольних заходів під час спеціальної підготовки склала 150 балів.

На діаграмі зазначено кількість слухачів, які отримали відповідний відсоток балів від максимально можливої кількості балів.

Обговорення результатів успішності виконання кожного блоку програми здійснювалось у форматі відеоконференції за участі керівництва, викладачів та всіх слухачів НШСУ.

Особливістю дев'ятимісячної спеціальної підготовки, на відміну від попередньої, тримісячної, стали такі її складові як стажування, що проводилося у формі практичної підготовки слухачів у місцевих судах, а також ознайомчі візити до органів системи правосуддя.

Стажування мало на меті на основі знань, отриманих кандидатами на посаду судді під час теоретично-практичного навчання, застосовувати їх при здійсненні правосуддя.

Передбачено такі цілі під час стажування:

- забезпечення оптимальної адаптації майбутніх суддів до умов відправлення правосуддя;
- формування та розвиток професійних і особистісних якостей майбутніх суддів.

Стажування в місцевих господарських судах тривало 15 днів (грудень 2018 р. – січень 2019 р.), місцевих загальних судах з розгляду кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення – 24 дні (лютий – березень 2019 р.), місцевих адміністративних судах – 15 днів (квітень – травень 2019 р.).

Стажуванню передувало визначення судів – баз стажування, добору суддів – наставників (коучів), надання їм методичної допомоги, організації відповідного навчання.

Для передачі слухачам професійних знань, умінь та практичного досвіду було залучено 447 суддів-наставників (коучів) зі 138 баз стажування, а саме: загальні суди – 88 судів (179 суддів-наставників), господарські суди – 25 судів (138 суддів-наставників), адміністративні суди – 25 судів (130 суддів-наставників).

На допомогу суддям-наставникам і з метою уніфікації підходів до стажування розроблено **“Методичні рекомендації щодо проведення ділових ігор під час проходження кандидатами на посаду судді стажування в місцевих судах”**.

Кожний кандидат на посаду судді отримав затверджений індивідуальний план стажування, виконання якого контролював закріплений суддя-наставник.

Постійно здійснювався моніторинг проходження слухачами стажування, під час якого працівники НШСУ перевірили 91 базу стажування, де провели 110 зустрічей як з кандидатами на посаду судді, так і з суддями-наставниками (коучами) та керівниками судів.

Ключовими в обговоренні під час зазначених зустрічей були питання щодо виконання завдань, визначених індивідуальними планами слухачів, засвоєння умінь і навичок, отриманих у ході стажування, та їх застосовування у практичній діяльності. Також майбутні судді висловлювали пропозиції щодо шляхів розв'язання проблем, які виникають під час стажування.

Після завершення стажування з блоку кримінального судочинства та судочинства у справах про адміністративні правопорушення **було здійснено ознайомчі візити** до місцевих прокуратур, органів досудового розслідування та уповноважених органів з питань пробації, а після завершення стажування з блоку адміністративного судочинства – до відділів державної виконавчої служби та місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

З метою організаційно-методичного забезпечення ознайомчих візитів були підготовлені примірні програми та розроблені рекомендації щодо їх реалізації. Усього було здійснено 181 візит до відповідних органів та установ для ознайомлення з правовою основою їх діяльності, структурою, завданнями і функціями.

З метою удосконалення спеціальної підготовки здійснювався **зворотний зв'язок зі слухачами**. Для цього використовувалися такі форми контролю, як:

заповнення анкети кандидатами на посаду судді після проведення кожного блоку програми спеціальної підготовки;

анкетування, передбачене в окремих тренінгах;

індивідуальні інтерв'ю зі слухачами та викладачами (тренерами);

зустрічі керівництва НШСУ зі слухачами.

Анкетування проводилося також за результатами стажування та ознайомчих візитів (зустрічей). Результати анкетування підтвердили нагальну необхідність стажування в місцевих судах, довели змістовність, інформативність та позитивність ознайомчих візитів.

У 2019 році в форматі відеоконференції проведено чотири **зустрічі керівництва НШСУ зі слухачами**, в т. ч. з кандидатами на посади суддів, які проходили спецпідготовку в регіональних відділеннях НШСУ. Зауваження та пропозиції слухачів і викладачів (тренерів) взято до уваги для подальшого вдосконалення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді.

З метою подальшого вдосконалення ознайомчих візитів кандидатів на посаду судді до суміжних інституцій після завершення спеціальної підготовки відбулися зустрічі з керівниками Координаційного центру з надання правової допомоги, Державної установи “Центр пробації”, Міністерства юстиції України, Головного слідчого управління Національної поліції України. У ході зустрічей було обговорено результати проведених ознайомчих візитів, напрямки вдосконалення їх програм, зокрема щодо включення питань прикладних аспектів роботи, безпосередньо пов’язаних із діяльністю судді, а також потреби в співпраці щодо розвитку суддівської освіти.

У жовтні 2019 року Національною школою суддів України у співпраці з проектом ЄС “ПРАВО-JUSTICE” проведено конференцію “Інститут наставництва (коучингу) в системі суддівської освіти”.

Учасниками конференції обговорено питання:

- проходження стажування в місцевих судах;
- аналіз анкет зворотного зв’язку з кандидатами на посаду судді та висновків суддів-наставників (коучів);
- європейський досвід у підготовці майбутніх суддів;
- методологічні аспекти підготовки наставників;
- міжнародні стандарти організації стажування;
- психологічні аспекти взаємодії судді-наставника (коуча) та кандидата на посаду судді.

За результатами роботи конференції підготовлено рекомендації для вдосконалення процесу стажування майбутніх суддів та осіб, які вже призначені на посаду судді.

II. ПІДГОТОВКА СУДДІВ ДЛЯ ПІДТРИМАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, ПЕРІОДИЧНЕ НАВЧАННЯ СУДДІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЇХНЬОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

У 2019 році Національна школа суддів України свою діяльність спрямовувала на модернізацію підготовки висококваліфікованих суддівських кадрів, яка має набути безперервного характеру зі своєчасним реагуванням на зміни в законодавстві, практиці національних судів та Європейського суду з прав людини.

Підготовка та періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації в Національній школі суддів України здійснюється відповідно до календарного плану підготовки суддів для підтримання кваліфікації, програм підготовки відповідних категорій суддів, які формуються згідно з Положенням

про підготовку та періодичне навчання суддів на основі стандартизованих програм.

Тематика підготовки у 2019 році формувалась із урахуванням потреб суддів на підставі стандартизованих програм підготовки всіх категорій слухачів, кожна з яких передбачала проведення тренінгів за окремими темами та відповідне оцінювання суддів за їх результатами.

У програмах підготовки практично всіх категорій суддів значне місце було відведено вивченню питань антикорупційного законодавства, суддівської етики, дисциплінарної відповідальності, мистецтву правового письма та процесуального документування. Особливу увагу було приділено використанню практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя.

Так, у 2019 році було проведено 102 спеціалізованих тренінги, які в межах підготовки є обов'язковими для суддів місцевих та апеляційних судів усіх юрисдикцій.

Зокрема, проведено тренінги на теми:

- “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в господарському судочинстві”;
- “Вибори Президента України 2019: окремі аспекти судового врегулювання спорів, пов'язаних з виборами”;
- “Вирішення спорів, що виникають із договорів страхування”;
- “Врегулювання спорів за участю судді в адміністративному судочинстві”;
- “Врегулювання спорів за участю судді в господарському судочинстві”;
- “Врегулювання спорів за участю судді у цивільному судочинстві”;
- “Деякі питання, що виникають при розгляді справ із кредитних правовідносин”;
- “Діяльність слідчого судді як гаранта захисту прав людини на досудовому розслідуванні”;
- “Докази та доказування в господарському судочинстві”;
- “Докази і доказування в адміністративному судочинстві”;
- “Докази і доказування у кримінальному провадженні в суді першої інстанції”;
- “Застосування електронних доказів під час розгляду справ пов'язаних з корупцією”;
- “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя”;
- “Застосування статті 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві”;
- “Комунікаційна діяльність суддів”;

- “Комунікація з особами з психічними та інтелектуальними порушеннями”;
- “Мова судово-процесуальної сфери”;
- “Негласні слідчі розшукові дії”;
- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
- “Особливості провадження щодо злочинів, вчинених за ознакою статі”;
- “Особливості розгляду кримінальних проваджень щодо неповнолітніх”;
- “Особливості розгляду сімейних спорів”;
- “Особливості розгляду скарг на рішення, дії, бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування”;
- “Особливості розгляду спорів про визнання правочинів недійсними”;
- “Особливості розгляду справ про відшкодування шкоди”;
- “Особливості розгляду справ про спадкування”;
- “Особливості розгляду корпоративних спорів”;
- “Особливості розгляду справ, пов’язаних із домашнім насильством”;
- “Особливості судового розгляду кримінальних проваджень щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом”;
- “Перехід права власності на земельну ділянку. Особливості розгляду земельних спорів”;
- “Право на повагу до приватного і сімейного життя: застосування статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод” (цивільний аспект);
- “Практичні аспекти розмежування різновидів множинності злочинів – повторність, сукупність та рецидив злочинів”;
- “Призначення покарання у кримінальних справах”;
- “Проблеми ефективного судового захисту в адміністративному судочинстві”;
- “Розгляд пенсійних та інших соціальних спорів”;
- “Розгляд податкових спорів судами адміністративної юстиції”;
- “Судова практика в кримінальних провадженнях за фактами корупції, при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій”;

а також апробацію тренінгів та семінарів-практикумів:

- “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства у кримінальному судочинстві”;
- “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства у цивільному судочинстві”;
- “Актуальні питання щодо арешту майна в діяльності слідчого судді”;
- “Дисциплінарна відповідальність судді”;
- “Особливості розгляду справ про банкрутство”;
- “Психологічні особливості спілкування з малолітніми/неповнолітніми учасниками судового процесу”;

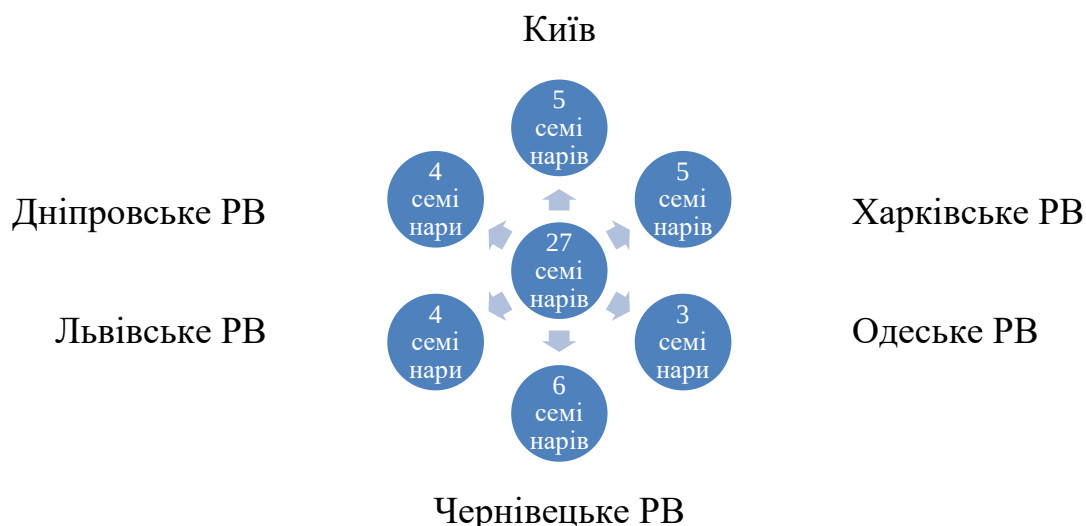
- семінар-практикум “Судові експертизи в цивільному судочинстві”;
- семінар-практикум “Особливості розгляду судових спорів, предметом яких є оскарження рішень регулятора про виведення банків з ринку”.

1 лютого 2019 року проведено всеукраїнський семінар у режимі відеоконференції, в якому взяли участь 611 суддів з усіх регіонів України:

- “Свобода пересування у світлі практики Європейського суду з прав людини” для суддів апеляційних та місцевих загальних судів та суддів окружних адміністративних судів.

Для забезпечення інтерактивних форм навчання Національна школа суддів України використовує інтернет, сучасні персональні комп’ютери (ноутбуки), фліпчарти, відеокамери, мультимедійні проектори, екрани, електронні системи клікерів, інтерактивні дошки та інші допоміжні засоби.

У 2019 році в рамках періодичного навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації Національна школа суддів України проводила щоквартальні загальноукраїнські одноденні тематичні семінари. Усі судді місцевих і апеляційних судів, які мали бажання взяти участь у цих семінарах, реєструвались на веб-сайті НШСУ за відповідною темою, після чого незалежно від принципу територіального закріплення формувались групи слухачів. Усього було проведено 27 таких семінарів.

Національною школою судів України у 2019 році спільно з Проектом Twinning “Посилення інституційної спроможності Верховного Суду України у сфері захисту прав людини на національному рівні” було проведено

5 підготовок суддів Верховного Суду на тему: “Професійні обговорення між судьями Верховного Суду та експертами проекту Twinning”.

За результатами проходження програми підготовки Орієнтаційного курсу 38 суддів Вищого антикорупційного суду отримали сертифікати.

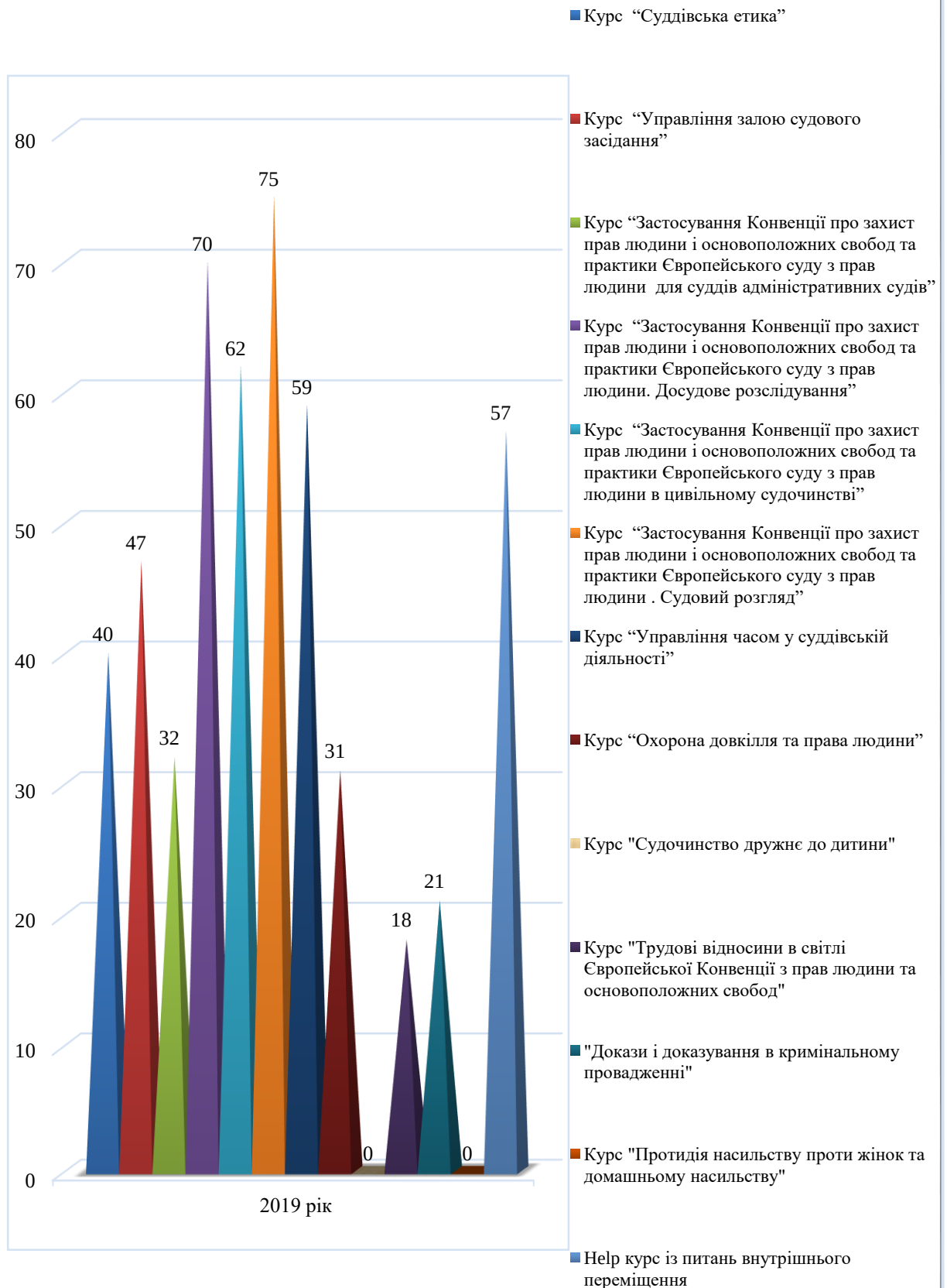
У 2019 році було проведено Орієнтаційний курс для новопризначених суддів Верховного Суду, за результатами якого 75 суддів Верховного Суду отримали сертифікати.

Національна школа судів України активно впроваджує дистанційну форму навчання для періодичного навчання суддів. У 2019 року проведено дистанційні курси для суддів: “Суддівська етика”, “Управління залом судового засідання”, “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини для суддів адміністративних судів”, “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Досудове розслідування”, “Управління часом у суддівській діяльності”, “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в цивільному судочинстві”, “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Судовий розгляд”, “Охорона довкілля та права людини”.

Разом з тим, Національна школа судів України продовжує співпрацю щодо дистанційних курсів з Програмою Ради Європи HELP (Навчання у сфері прав людини для представників юридичних професій). Основною метою програми HELP є сприяння в застосуванні ЄКПЛ на національному рівні. Її діяльність спрямовано на зміцнення можливостей суддів, адвокатів і прокурорів застосовувати Європейську конвенцію у своїй повсякденній роботі. У 2019 році було проведено дистанційні курси: “HELP курс із питань внутрішнього переміщення”, “Докази і доказування в кримінальному провадженні”, “Трудові відносини в світлі Європейської Конвенції з прав людини та основоположних свобод”. Усі освітні ресурси програми HELP розробляються міжнародними експертами, а потім адаптуються з урахуванням національних правових систем. Тому вони задовольняють особливі потреби юристів у підвищенні кваліфікації та гнучкі в застосуванні.

Дистанційні курси для суддів (кількість суддів, які отримали сертифікати НШСУ)

Дистанційні курси для суддів (2018–2019 р.р.)

Назва курсу	Пройшли курси		Усього:
	2018	2019	
▲ Суддівська етика. Добросовісність	45	40	85
▲ Управління залом судового засідання	75	47	122
▲ Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини для суддів адміністративних судів	59	32	91
▲ Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Досудове розслідування	61	70	131
▲ Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в цивільному судочинстві	76	62	138
▲ Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Судовий розгляд	77	75	152
▲ Управління часом у суддівській діяльності	87	59	146
▲ Охорона довкілля та права людини	35	31	66
Дистанційні курси для суддів у рамках Програми “HELP” (Програма Ради Європи)			
▲ Судочинство дружнє до дитини	13		13
▲ Трудові відносини в світлі Європейської Конвенції з прав людини та основоположних свобод	9	18	27
▲ Докази і доказування в кримінальному провадженні	15	21	36
▲ Протидія насильству проти жінок та домашньому насильству	14		14
▲ Help курс із питань внутрішнього переміщення		57	57
Усього	566	512	1078

Усього у 2019 році за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів міжнародних організацій було проведено 223 заходи із підготовки та періодичного навчання суддів, на яких пройшли підготовку:

- для підтримання кваліфікації – 1916 суддів, у тому числі обраних на адміністративні посади;
- періодичне навчання з метою підвищення рівня кваліфікації – 6154 судді.

Перепідготовку пройшли 13 суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя.

Відповідно до вимог Закону та Положення про проведення курсів навчання для підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя, НШСУ здійснювала перепідготовку суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя Вищою радою правосуддя в порядку дисциплінарного стягнення – 12 суддів та 1 суддя відсторонений Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за процедурою проходження кваліфікаційного оцінювання.

Курси проводилися з метою підвищення рівня кваліфікації суддів зазначеної категорії, поглиблення їхніх знань у певній галузі права (з урахуванням висновків дисциплінарного та кваліфікаційного органів), а також набуття практичних умінь і навичок, необхідних для суддівської діяльності.

Усі судді проходили зазначені курси під керівництвом куратора згідно з індивідуальними програмами, які формувалися для кожного судді окремо та включали теоретично–практичні навчальні заходи, проходження фахово–освітньої практики в суді, написання реферату та самостійної роботи. Звіти про проходження курсів навчання направлялися до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ) та Вищої ради правосуддя (далі – ВРП).

Таким чином, різними формами підготовки було охоплено усього 8083 судді (Додаток 1).

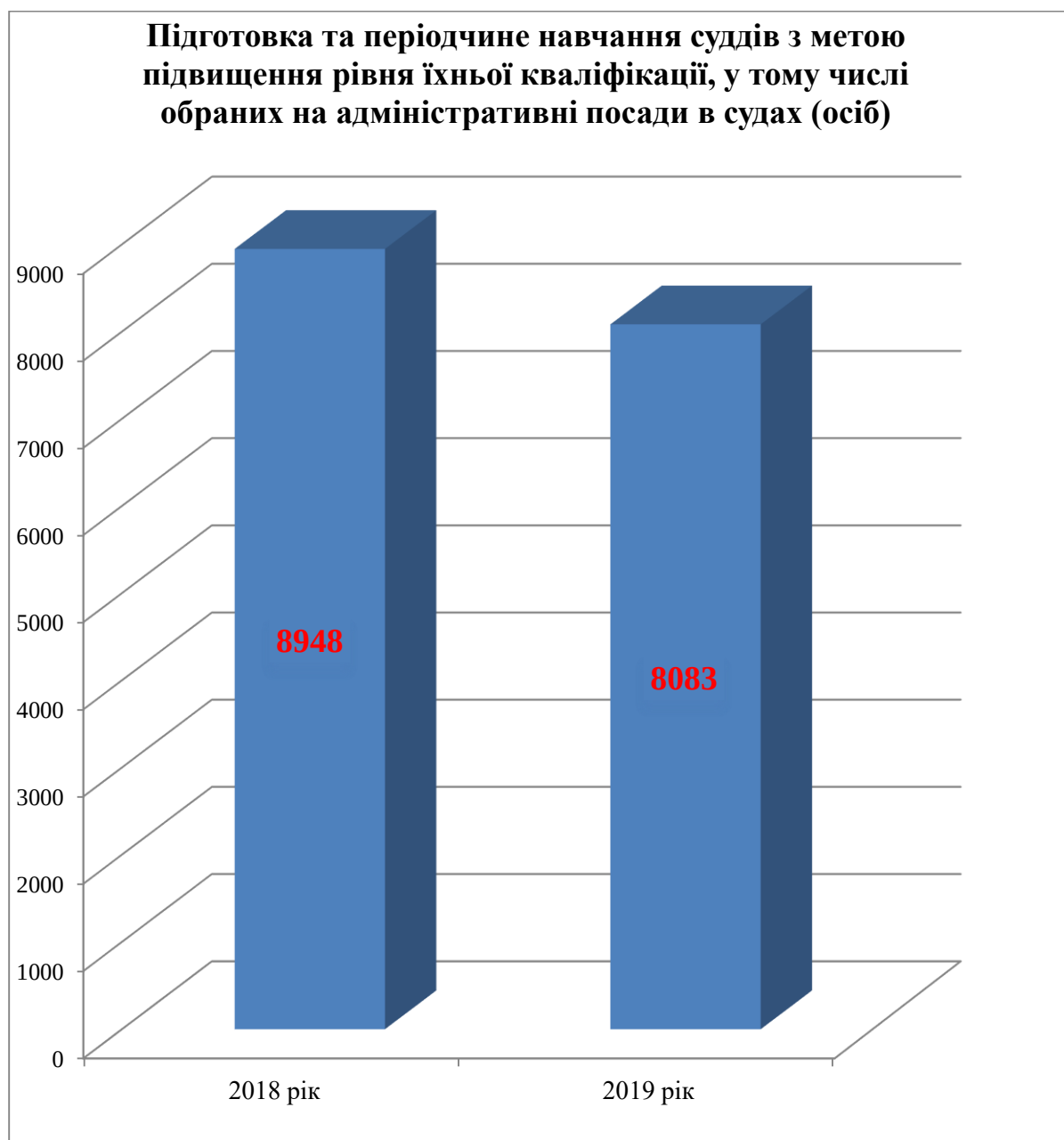
Національна школа суддів України проводить навчання з актуальних питань судочинства, більшість з них організовується за тематикою, що пропонується під час занять, опитувань, а також із урахуванням нового законодавства. Терміни, тематика та наповнюваність груп слухачів узгоджується із судами та міжнародними проектами.

Для реалізації поставлених завдань Національна школа суддів України широко залучає інтелектуальні та фінансові можливості міжнародних проектів, громадських організацій та фондів, що, у свою чергу, сприяє плідній співпраці з

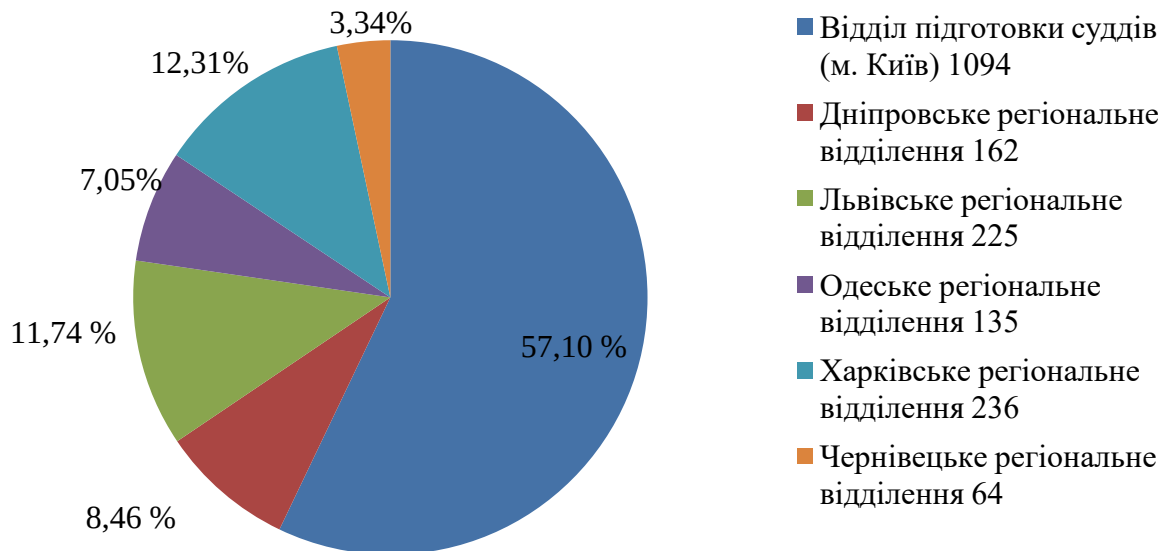
метою не лише поглибленого вивчення суддями національного законодавства, а й збагачення позитивним досвідом інших країн у галузі застосування права.

Кількість суддів, які пройшли підготовку та періодичне навчання у 2019 році, порівняно з 2018 роком дещо зменшилась з урахуванням значного скорочення чисельного складу суддів у зв'язку з виходом у відставку, звільненням за власним бажанням, не проходженням кваліфікаційного оцінювання.

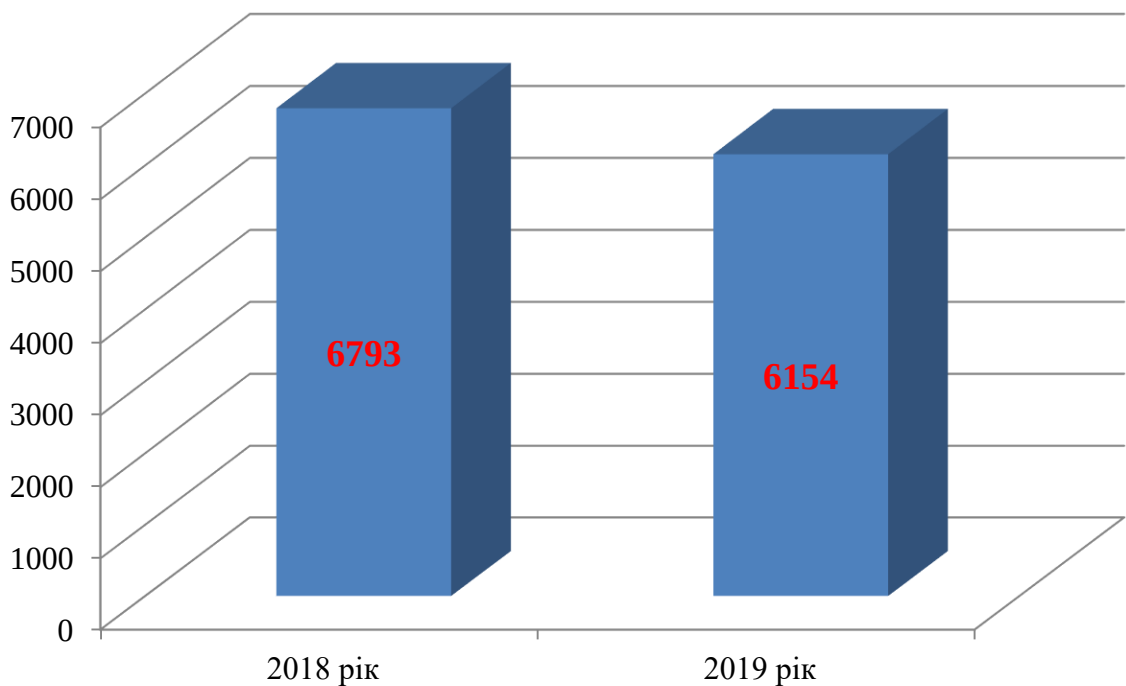
Діяльність Національної школи суддів України щодо освіти суддів у 2019 році порівняно з 2018 роком характеризується статистичними даними, що наведені у вигляді діаграм.

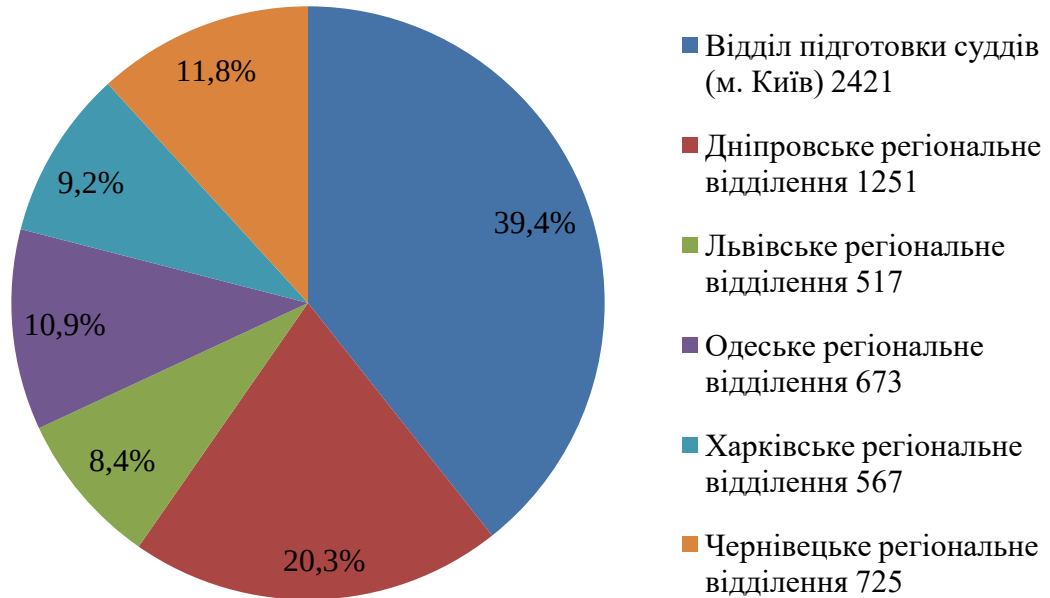
Участь структурних підрозділів у підготовці суддів для підтримання кваліфікації, у тому числі обраних на адміністративні посади, у 2019 році

Періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації

Участь структурних підрозділів НШСУ в періодичному навчанні суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації у 2019 році

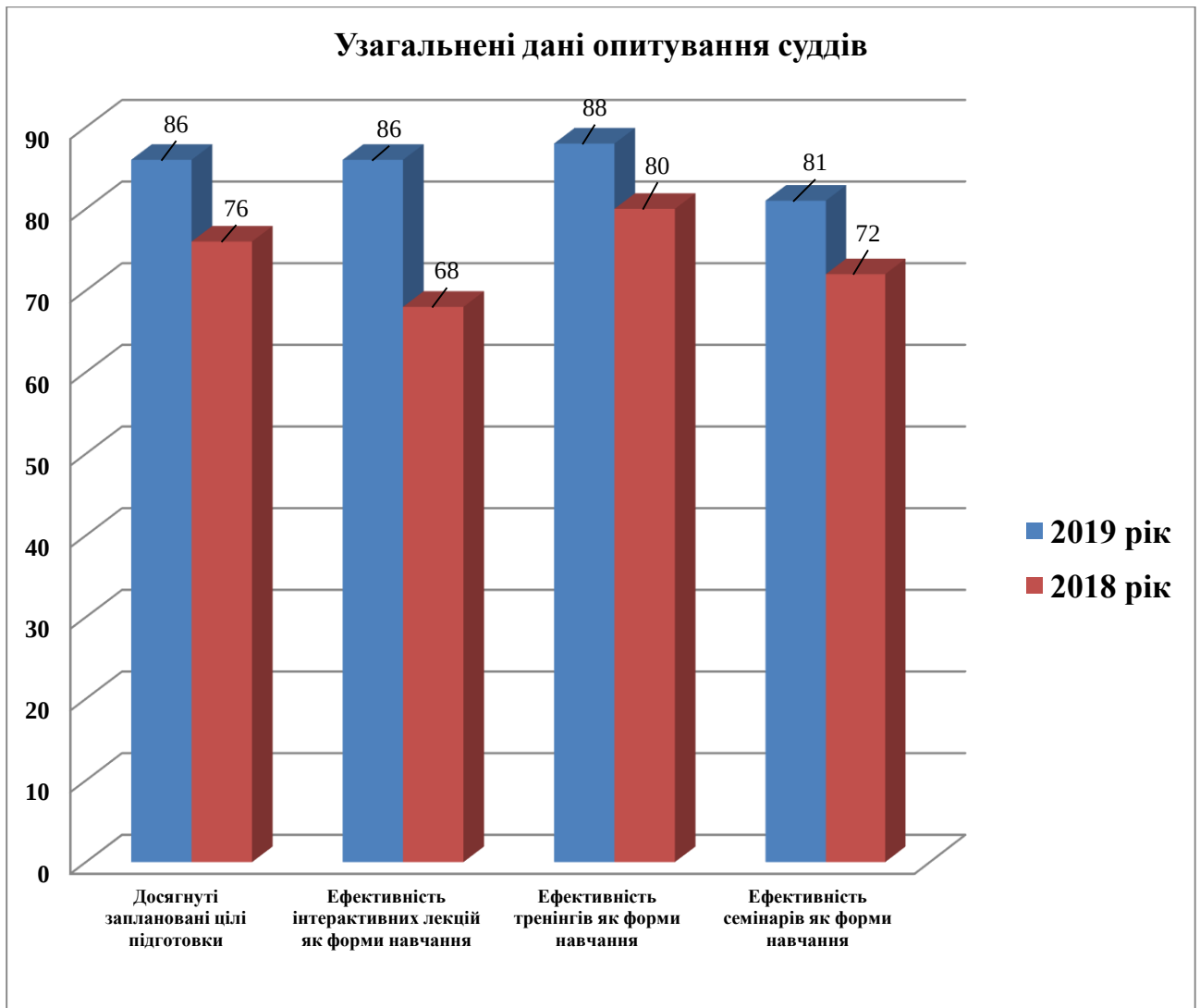

Порівняльна таблиця періодичного навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації у 2018 і 2019 роках (осіб)

Категорія слухачів	2018	2019	різниця	>/< відсоток
Періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації	6793	6154	639	- 10,72 %

За результатами підготовки проводилося анкетування слухачів для налагодження зворотного зв'язку та покращення процесу підготовки.

Узагальнення даних опитування суддів засвідчило, що:

Відповідно до Закону та з метою забезпечення єдиного порядку обліку суддів у 2016 році **створено та ведеться Реєстр суддів** (електронна база даних), які з 2012 до 2019 р. пройшли підготовку та періодичне навчання в Національній школі суддів України.

ІІІ. ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТІВ СУДІВ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЇХНЬОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

До законодавчо визначених завдань Національної школи суддів України віднесено підготовку працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації. Така підготовка здійснювалась відповідно до порядку, програм і графіка підготовки працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації на 2019 рік.

Освітній процес працівників апаратів судів поділено на стаціонарну підготовку тривалістю 3–5 днів, одноденні (дводенні) тематичні семінари, семінари-практикуми, тренінги та дистанційне навчання.

Відділом підготовки працівників апаратів судів у звітному році проведено **115** навчальних заходів, регіональними відділеннями НШСУ – **109** відповідно, а всього в НШСУ – **224 навчальних заходи**, зокрема, стаціонарних підготовок – **67**, одноденних (дводенних) семінарів – **73**, семінарів-практикумів – **12**, тренінгів – **57** (з них у межах стаціонарної підготовки – **49**), круглих столів – **4**, дистанційних навчань – **24**.

Слухачів стаціонарної підготовки поділено на 13 категорій відповідно до їх спеціалізації, для кожної з яких формується відповідний типовий план підготовки. Досвід показав, що такий розподіл дає більш глибокі, конкретизовані знання працівникам апаратів судів та є ефективним методом удосконалення системи підвищення рівня їхньої кваліфікації.

З метою оптимізації навчального процесу та навчання працівників апаратів судів з мінімальним відривом від виконання своїх посадових обов'язків, на запити окремих судів було проведено виїзні семінари на базі цих судів, а саме у Верховному Суді, Вінницькому апеляційному суді, Чернігівському апеляційному суді, Північному апеляційному господарському суді, Шостому апеляційному адміністративному суді, в господарських судах міста Києва і Київської області, Оболонському районному суді міста Києва, а також на базі територіальних управлінь ДСА України в Вінницькій та Житомирській областях, у яких загалом взяла участь 2301 особа.

Разом з тим, здійснювалось навчання за спеціалізованим спрямуванням та тематикою для окремих працівників судів, не віднесених до наявних 13 категорій. Так, проведено 3 семінари-практикуми для працівників судів, відповідальних за розгляд звернень громадян, запитів на отримання публічної інформації, запитів народних депутатів. Таке навчання на тему: “Особливості застосування в судовій системі законодавства України у сфері звернень громадян, адвокатів, народних депутатів України” пройшли **64** працівники судів. У Києві, Львові та Харкові проведено круглі столи з участі співробітників новоствореної Служби судової охорони, в якій взяли участь **57** осіб.

Крім того, у зв'язку з триваючим процесом реорганізації судів виникла необхідність у проведенні спільного навчання для членів ліквідаційних комісій судів, керівників апаратів та спеціалістів кадрового забезпечення на тему: “Актуальні питання організації роботи суду в умовах реформування судової системи”, участь у якому взяли **136** осіб.

Зміни в законодавстві та в локальних нормативних актах судів, зовнішні та внутрішні чинники зумовили подальше впровадження низки тем, зокрема, було проведено навчання за новими темами.

Так, уперше організовано та проведено семінари-практикуми для працівників апаратів судів, відповідальних за розгляд звернень громадян на тему: “Особливості застосування в судовій системі законодавства України у сфері звернень громадян, адвокатів, народних депутатів України” та семінар для керівників апаратів і спеціалістів кадрового забезпечення апеляційних судів на тему: “Правове регулювання проходження державної служби в судах” (у зв’язку із суттєвими змінами в законодавстві про державну службу).

Організовано та проведено тренінги для працівників апаратів місцевих та апеляційних судів на тему: “Поліграф і психологічна діагностика. Сучасні методи оцінки достовірності повідомленої інформації”, а окремі питання психологічної підготовки працівників апаратів судів включено до програм їх підготовки на постійній основі. Уперше до програм підготовки працівників апаратів судів включено питання організації роботи з військового обліку, мобілізаційної роботи та мобілізаційної підготовки в органах судової влади.

У 2019 році започатковано семінари з вивчення основ впровадження та функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС), які проведено у співпраці з викладачами ДП “Інформаційні судові системи”. Проведено апробацію двох тренінгів “Особливості розгляду корпоративних спорів” та “Особливості розгляду земельних спорів”.

Розпочато навчання працівників апарату Вищого антикорупційного суду, яке на стаціонарних та дистанційних підготовках пройшов **81** працівник апарату цього суду.

У співпраці трьох відділів НШСУ (науково-методичного забезпечення діяльності судів та органів суддівського врядування, інформаційних технологій та відділу підготовки працівників апаратів судів) було проведено **24 навчальних дистанційних курси**, які успішно **пройшов 1451 слухач**. Уперше впроваджено у дистанційне навчання новий курс для помічників суддів та секретарів судових засідань “Тайм-менеджмент у діяльності помічника судді та секретаря судового засідання”. Загалом, проведено такі дистанційні курси:

“Комунікації в судовій діяльності” для прес-секретарів судів та спеціалістів, що відповідають за зв’язки зі ЗМІ, – 2 курси, які успішно **пройшли 77 слухачів**.

“Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Судовий розгляд” для помічників суддів та консультантів загальних судів – 6 курсів, які успішно **пройшли 406 слухачів**.

“Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в цивільному судочинстві” для помічників суддів та консультантів судів загальної юрисдикції – 5 курсів, які успішно **пройшли 384 слухачі**.

“Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини” для помічників суддів та консультантів адміністративних судів – 5 курсів, **які успішно пройшли 195 слухачів.**

“Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Досудове розслідування” для помічників суддів та консультантів судів загальної юрисдикції – 5 курсів, **які успішно пройшли 328 слухачів.**

“Тайм-менеджмент у діяльності помічника судді та секретаря судового засідання” для помічників суддів та секретарів судових засідань – 1 курс, **який успішно пройшов 61 слухач.**

У співпраці та за фінансової підтримки Проекту Twinning “Посилення інституційної спроможності Верховного Суду у сфері захисту прав людини на національному рівні” організовано та проведено підготовку працівників апарату Верховного Суду на **13** навчальних заходах. Участь у такому навчанні взяли **283** особи. Крім того, для працівників апарату Верховного Суду проведено ще 16 семінарів. Загалом, участь у навчанні для працівників апарату Верховного Суду взяли **1372** особи, зокрема **5** працівників цього суду пройшли навчання на дистанційних курсах.

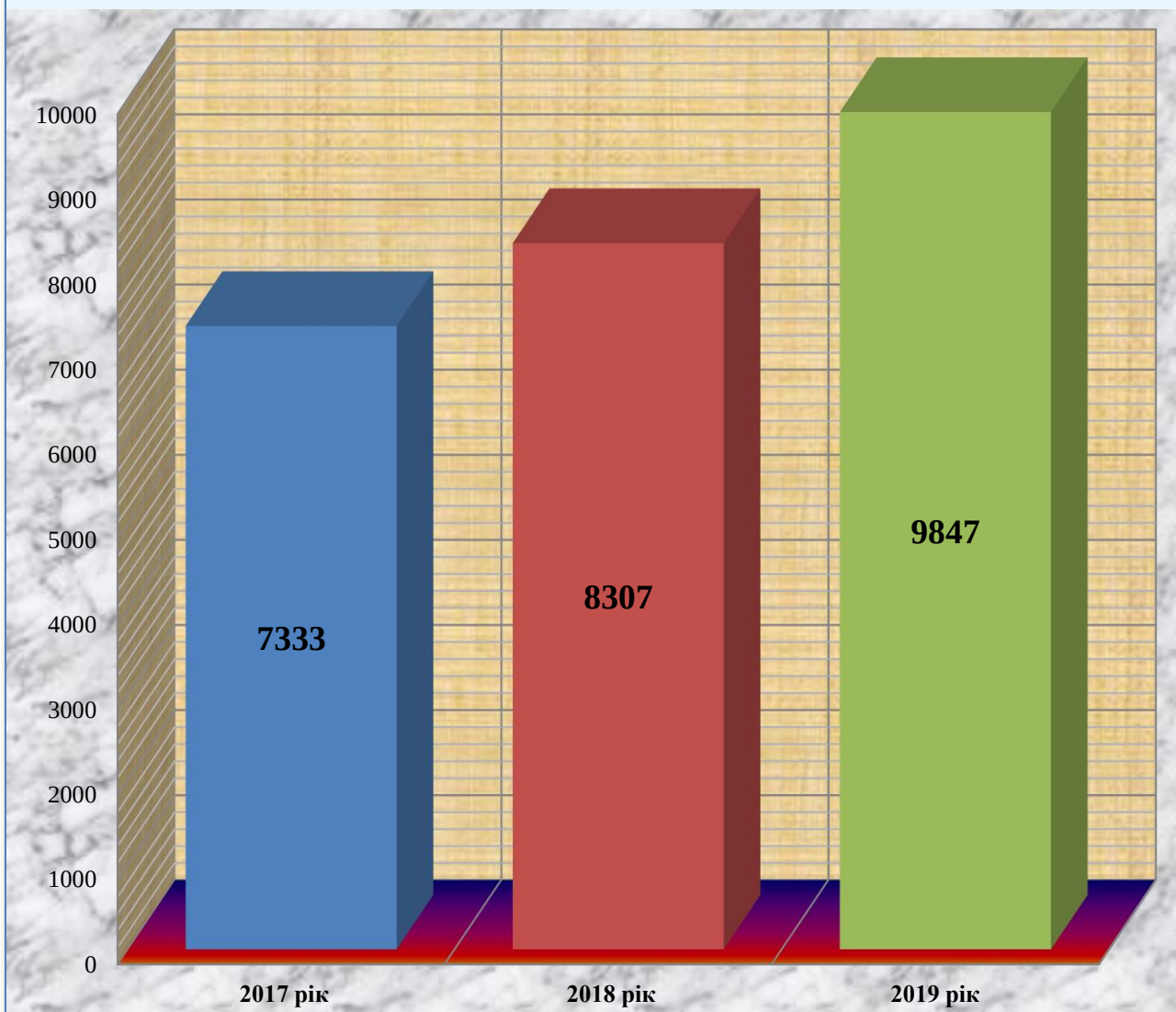
Усього НШСУ до підготовки працівників апаратів судів залучено 442 викладачі, з яких – 217 суддів, 29 працівників Державної судової адміністрації України (ТУ ДСА), 24 працівники НШСУ, 172 запрошених фахівців (зокрема, доктори і кандидати наук).

Загалом, у 2019 році пройшли підготовку та підвищили свій професійний рівень 9847 працівників апаратів судів, з яких 5009 осіб – у центральному офісі (м. Київ), 4838 осіб – у регіональних відділеннях НШСУ. За кошти Державного бюджету України підготовлено **9329** осіб або 95,6%, а за кошти спільні з міжнародними та громадськими організаціями – **518** осіб або 4,4% відповідно (Додаток 2).

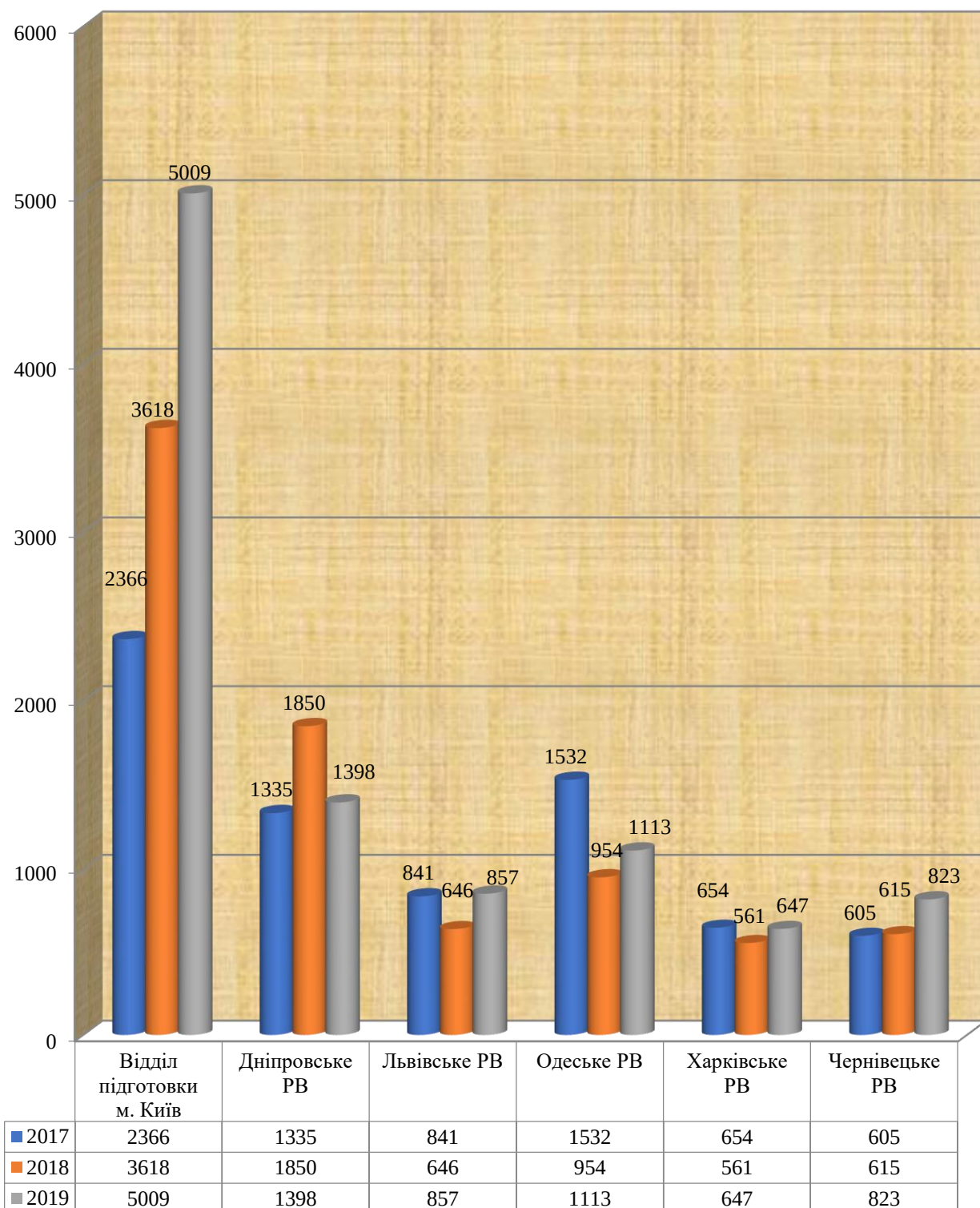
У ході навчань відбувається скорочення кількості та тривалості лекцій як основної форми викладання матеріалу та відбувається перехід до семінарів з обговоренням як обов’язковим елементом таких занять, семінарів-практикумів, тренінгів, які є найбільш ефективними формами в навчанні дорослих.

Стан підготовки працівників апаратів судів у 2019 році характеризують статистичні дані, наведені нижче у діаграмах.

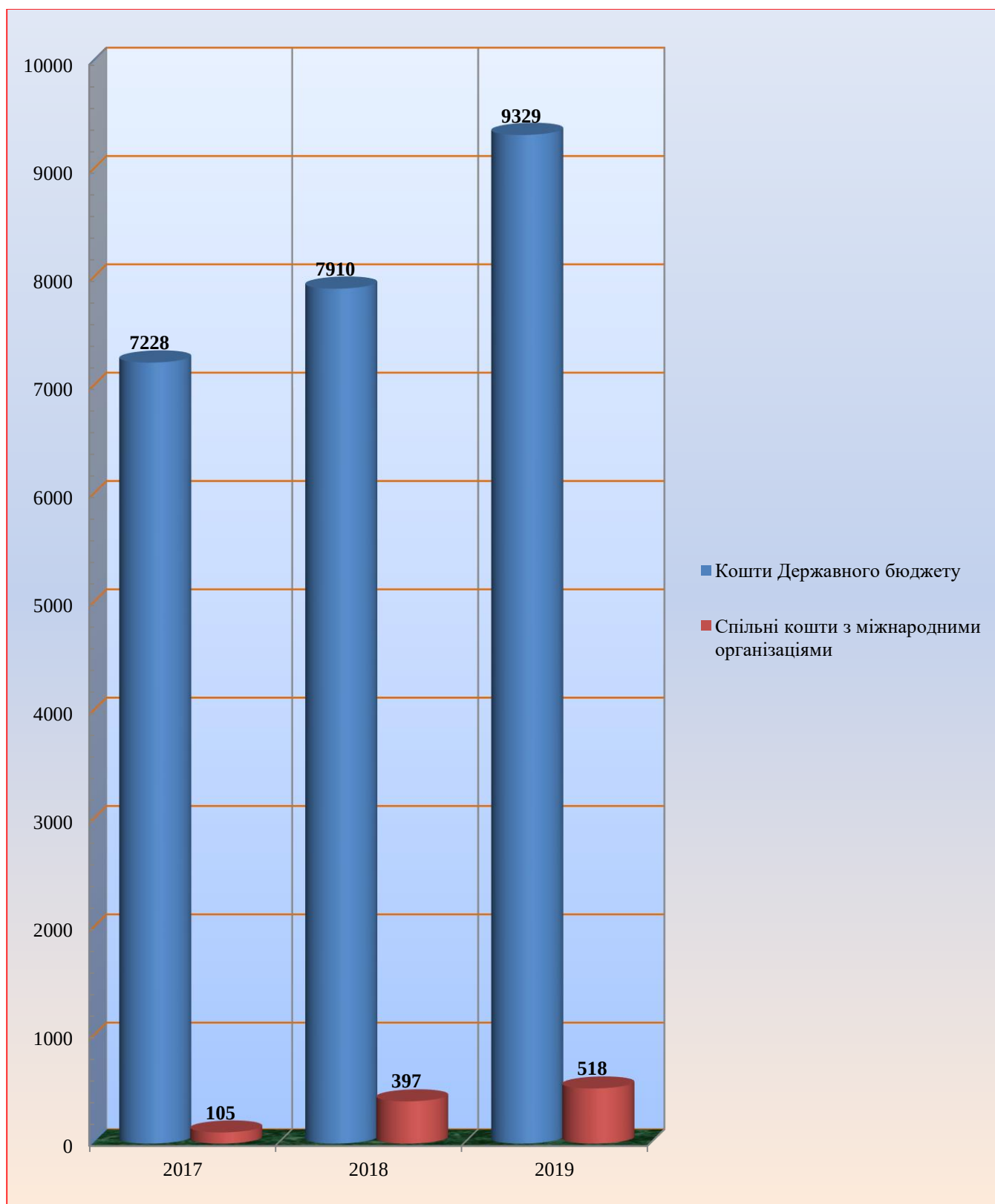
**Підготовка працівників апаратів судів Національною школою
суддів України у 2017-2019 р.р. (осіб)**

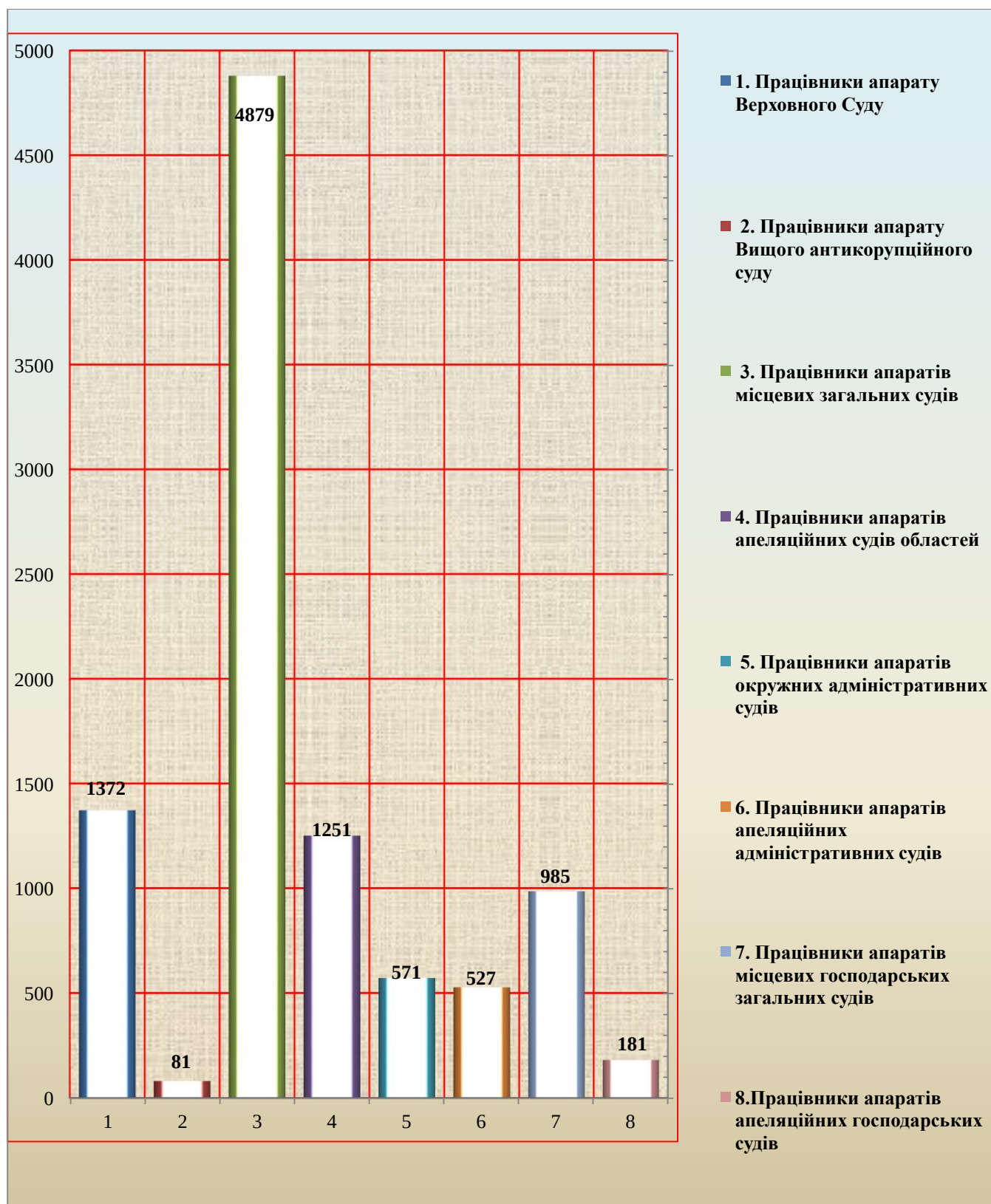
Підготовка працівників апаратів судів відділом підготовки та регіональними відділеннями НШСУ у 2017-2019 р.р. (осіб)

**Фінансування підготовки працівників апаратів судів
у 2017-2019 р.р.**

Підготовка працівників апаратів судів за інстанціями та спеціалізаціями у 2019 році

**Участь регіональних відділень НШСУ
у підготовці працівників апаратів судів
у 2019 році**

Зовнішні та внутрішні чинники, що актуалізують окремі спеціалізовані питання, зумовили впровадження низки тем, зокрема, було проведено навчання за новими тематиками:

- тренінг “Застосування антикорупційного законодавства щодо державних службовців органів судової влади”;
- тренінг “Поліграф і психологічна діагностика. Сучасні методи оцінки достовірності повідомленої інформації”;
- тренінг “Особливості спілкування працівників апарату суду з особами із інтелектуальними та психічними порушеннями”;
- семінар-практикум “Особливості застосування в судовій системі законодавства України у сфері звернень громадян, адвокатів, народних депутатів України”;
- семінар “Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС)”;
- семінар “Актуальні питання організації роботи суду в умовах реформування судової системи. Організація роботи служби управління персоналом у судах під час реорганізації”;
- семінар “Особливості розгляду адміністративних справ, пов’язаних з виборчим процесом”.

Постійно ведеться робота щодо залучення суддів та фахівців з питань, що включено до навчальних планів та програм підготовки працівників апаратів судів. Така інформаційно-агітаційна робота проводиться під час логістичного супроводу семінарів, тренінгів для тренерів, круглих столів, засідань груп розробників тощо.

IV. ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ (ТРЕНЕРІВ)

Одним із пріоритетних завдань Національної школи суддів України у звітний період було забезпечення проходження кандидатами на посаду судді стажування у висококваліфікованих та професійних суддів-наставників (коучів), що сприяло реалізації завдань Національної школи суддів України, пов'язаної із проведенням на високому професійному рівні спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, забезпеченням підготовки висококваліфікованих кадрів для судової системи та посиленню довіри суспільства до судової влади.

Упродовж 2019 року Національною школою суддів України було проведено **7 тренінгів для тренерів** на тему: “Наставництво (коучінг) та його необхідність для формування професійних навичок майбутнього судді”. У тренінгах взяли участь **168 суддів кримінальної та адміністративної юрисдикції**, а також **110 суддів** пройшли навчання он-лайн на дистанційному курсі за цією ж тематикою.

Також протягом 2019 року було організовано та проведено **2 методологічні тренінги** на тему: “Методика підготовки та проведення тренінгів у НШСУ”, у яких взяла участь **51 особа** (у м. Києві та м. Одесі), та **міжнародний семінар TAIEH** “Методологія та оцінювання – кращі практики інтерактивного навчання суддів” (участь взяли **38 осіб**). Крім того, забезпечено розробку та викладання методичної частини тренінгу “Вибори Президента

України 2019: окремі аспекти судового врегулювання спорів, пов'язаних із виборами” (27 осіб).

Підсумком цілеспрямованої роботи в цьому напрямку стало **створення потужної бази професійно підготовлених суддів-наставників (коучів) для забезпечення проходження стажування кандидатами на посаду судді на високому рівні, а також формування резерву високопрофесійних викладачів для підготовки суддів і працівників апаратів судів.**

Завдяки ефективній роботі з підготовки викладачів (тренерів) було забезпечено залучення найкращих викладачів до проведення спеціальної підготовки та проведення всього навчального процесу в НШСУ на високому фаховому рівні.

V. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Навчальні курси для суддів

У 2019 році науково-дослідними та науково-методичними підрозділами у співпраці з іншими підрозділами НШСУ

завершено розробку 24 навчальних курсів для суддів, зокрема:

- “Актуальні питання щодо арешту майна в діяльності слідчого судді”;
- “Вибори Президента України 2019: окремі аспекти судового врегулювання спорів, пов'язаних з виборами”;
- “Вирішення спорів, що виникають із договорів страхування”;
- “Врегулювання спорів за участі судді в адміністративному судочинстві”;
- “Докази і доказування у кримінальному провадженні в суді 1-ї інстанції”;
- “Забезпечення комунікаційної політики суду суддею-спікером”;
- “Здійснення контролю суддею за рухом справи, що знаходиться у його провадженні”;
- “Конвенційні стандарти захисту прав людини у світлі практики Європейського суду з прав людини”;
- “Мова судово-процесуальної сфери”;
- “Негласні слідчі розшукові дії та особливості їх оцінки під час розгляду кримінальних проваджень у суді першої інстанції”;
- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;

- “Особливості проваджень щодо злочинів, вчинених за ознакою статі”;
- “Особливості розгляду земельних спорів”;
- “Особливості розгляду корпоративних спорів”;
- “Особливості розгляду спорів, які виникають із земельних правовідносин”;
- “Особливості розгляду справ про банкрутство”;
- “Особливості розгляду справ, пов’язаних з насильством щодо жінок”;
- “Парламентські вибори в Україні 2019: судове врегулювання виборчих спорів”;
- “Право на справедливий суд у світлі останньої практики Європейського суду з прав людини”;
- “Проблеми ефективного судового захисту в адміністративному судочинстві”;
- “Процесуальна діяльність судді при розгляді цивільних справ”;
- “Психологічні особливості спілкування з малолітніми/ неповнолітніми учасниками судового процесу”;
- “Стандарти захисту прав людини, вироблені практикою ЄСПЛ при здійсненні правосуддя Вищим антикорупційним судом”;

оновлено 7 навчальних курсів:

- “Деякі питання, що виникають при розгляді справ із кредитних правовідносин”;
- “Дисциплінарна відповідальність судді”;
- “Діяльність слідчого судді як гаранта захисту прав людини на досудовому розслідуванні”;
- “Особливості розгляду сімейних спорів”;
- “Особливості розгляду спорів про визнання правочинів недійсними”;
- “Особливості розгляду справ про захист права власності”;
- “Судова практика в кримінальних провадженнях за фактами корупції, при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій”;

розширено матеріали навчального курсу “Призначення покарання у кримінальних справах”.

У процесі розробки знаходяться 17 навчальних курсів, а саме:

- “Актуальні питання щодо надання слідчим суддею дозволу на проведення обшуку, огляду, доступу до речей”;
- “Актуальні питання щодо обрання запобіжних заходів у діяльності слідчого судді”;
- “Господарське процесуальне законодавство: особливості застосування та проблемні питання”;
- “Забезпечення єдності судової практики”;
- “Зміцнення системи захисту дітей у конфлікті з законом”;

- “Особливості розгляду кримінальних проваджень, пов’язаних із домашнім насильством”;
- “Кримінально-правовий захист професійної діяльності журналістів”;
- “Особливості розгляду кримінальних проваджень щодо сексуального насильства, пов’язаного з конфліктом в Україні”;
- “Особливості розгляду спорів, що виникають при виконанні рішень в цивільному судочинстві”;
- “Особливості розгляду судами кримінальних проваджень про злочини проти безпеки виробництва”;
- “Особливості спрощеного провадження щодо кримінальних проступків”;
- “Перешкоджання у здійсненні судочинства (процесуальні інтервенції). Методи протидії”;
- “Практичні аспекти розгляду судами кримінальних проваджень щодо незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів”;
- “Розгляд судами проваджень про застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб”;
- “Роль та повноваження голів судів”;
- “Суд присяжних в Україні: особливості його формування та діяльності”;
- “Судовий захист дітей від сексуального насильства і експлуатації в Інтернеті”;

проведено апробацію 11 навчальних курсів:

- “Актуальні питання щодо арешту майна в діяльності слідчого судді”;
- “Врегулювання спорів за участі судді в адміністративному судочинстві”;
- “Дисциплінарна відповідальність судді”;
- “Застосування норм міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права”;
- “Здійснення контролю суддею за рухом справи, що знаходиться у його провадженні”;
- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
- “Особливості проваджень щодо злочинів, вчинених за ознакою статі”;
- “Особливості розгляду корпоративних спорів”;
- “Особливості розгляду спорів, які виникають із земельних правовідносин”;
- “Особливості розгляду справ про банкрутство”;
- “Психологічні особливості спілкування з малолітніми/

неповнолітніми учасниками судового процесу”;

проведено 16 тренінгів для тренерів (ToT):

- “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в адміністративному судочинстві”;
- “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в господарському судочинстві”;
- “Актуальні питання судових процедур та написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в цивільному судочинстві”;
- “Вибори Президента України 2019: окремі аспекти судового врегулювання спорів, пов’язаних із виборами”;
- “Врегулювання спорів за участі судді в адміністративному судочинстві”;
- “Дисциплінарна відповідальність судді”;
- “Застосування норм міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права”;
- “Конвенційні стандарти захисту прав людини у світлі практики Європейського суду з прав людини”;
- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
- “Особливості розгляду справ про банкрутство”;
- “Особливості розгляду справ, пов’язаних з насильством щодо жінок”;
- “Парламентські вибори в Україні 2019: судове врегулювання виборчих спорів”;
- “Практичні аспекти розмежування різновидів множинності злочинів – повторність, сукупність та рецидив злочинів”;
- “Проблеми ефективного судового захисту в адміністративному судочинстві”;
- “Психологічні особливості спілкування з малолітніми/неповнолітніми учасниками судового процесу”.
- “Стандарти захисту прав людини, вироблені практикою ЄСПЛ при здійсненні правосуддя Вищим антикорупційним судом”.

НАВЧАЛЬНІ КУРСИ ДЛЯ СУДДІВ У ФОРМІ ТРЕНІНГІВ:

Навчальні курси для кандидатів на посаду судді

У 2019 році науковими підрозділами **розроблено, оновлено, розширено** навчальні курси для кандидатів на посаду судді у формі тренінгів, зокрема завершено розробку 4 навчальних курсів:

- “Особливості розгляду справ про прояв неповаги до суду (ст. 185³ КУпАП)”;
- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
- “Соціономічна компетентність судді”;
- “Психологічні особливості спілкування з малолітніми/неповнолітніми учасниками судового процесу”.

Розширено матеріали 2 навчальних курсів:

- “Європейська система захисту прав людини. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини адміністративними судами України”;
- “Запобігання та протидія дискримінації”.

Проведено апробацію та тренінг для тренерів (ToT):

- “Психологічні особливості спілкування з малолітніми/ неповнолітніми

учасниками судового процесу”.

У процесі розробки – 2 навчальні курси:

- “Електронне судочинство”;
- “Подолання гендерних стереотипів”.

НАВЧАЛЬНІ КУРСИ ДЛЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ У ФОРМІ ТРЕНІНГІВ:

- розроблено - 4
- розширено - 2
- розробляється - 2
- апробовано - 1

Дистанційне навчання суддів і працівників апаратів судів

Окремим напрямом освітньої роботи Національної школи суддів України є проведення курсів дистанційного навчання.

Так, у 2019 році розроблено 4 дистанційні навчальні курси для суддів:

- “Діяльність слідчого судді як гаранта дотримання прав людини на досудовому розслідуванні”;
- “Докази і доказування в кримінальному судочинстві”;
- “Комунікації в діяльності судді”;
- “Призначення покарання у кримінальних справах”.

У процесі розробки 16 дистанційних курсів для суддів:

- “Врегулювання спорів за участю судді” (адміністративна юрисдикція);
- “Врегулювання спорів за участю судді” (господарська юрисдикція);
- “Врегулювання спорів за участю судді” (цивільна юрисдикція);
- “Врегулювання спорів за участю судді” (кримінальна юрисдикція);
- “Докази і доказування в адміністративному судочинстві”;
- “Докази і доказування в господарському судочинстві”;
- “Докази і доказування в цивільному судочинстві”;
- “Забезпечення гендерної рівності”;
- “Застосування сучасних інформаційних технологій у роботі судів”;
- “Особливості розгляду корпоративних спорів”;
- “Особливості розгляду кримінальних проваджень, пов’язаних із домашнім насильством”;
- “Особливості розгляду окремих категорій справ у кримінальному судочинстві”;
- “Особливості розгляду окремих категорій справ у цивільному судочинстві”;
- “Пробація в Україні: її роль у процесі судочинства та виконання кримінальних покарань”;
- “Соціономічна компетентність судді”;
- “Судовий захист прав та інтересів дитини”.

Дистанційна форма підготовки використовується і в процесі підготовки **працівників апаратів судів**. Для цієї цільової аудиторії

розроблено та апробовано курс

- “Тайм-менеджмент у діяльності помічника судді та секретаря судового засідання” (дистанційний курс для помічників суддів та секретарів судових засідань) (ініціативний захід);

оновлено матеріали навчального курсу

- “Комунікації в судовій діяльності” для прес-секретарів судів.

У процесі розробки перебувають 2 дистанційні курси:

- “Забезпечення готовності суду до роботи в надзвичайних ситуаціях”;
- “Особливості розгляду звернень громадян та доступу до публічної інформації у судах”.

У 2019 році завершується **розробка навчальних курсів для працівників апаратів судів у формі тренінгу:**

- “Комунікації в судовій діяльності”;
- “Новина як ефективний засіб судової комунікації”.

У процесі розробки знаходяться навчальні курси для працівників НШСУ та осіб, залучених до розробки тестових матеріалів:

- “Загальне планування та етапи розробки тестових матеріалів. Розподіл ресурсів”;
- “Правила створення, оцінювання та шкалювання тестових матеріалів”.

Семінари-практикуми

Однією з інноваційних форм навчання, запроваджених у процес підготовки кандидатів на посаду судді, суддів і працівників апаратів судів є семінар-практикум. Розробка та проведення семінарів-практикумів, як і курсів для суддів, здійснюється з дотриманням вимог, передбачених Концепцією національних стандартів суддівської освіти, схваленої Науково-методичною радою Національної школи суддів України, протокол від 23.12.2014 № 5.

У 2019 році наукові підрозділи працювали над розробкою семінарів-практикумів, зокрема,

для суддів

завершено розробку 10 семінарів-практикумів:

- “Нова редакція Українського правопису: зміни та доповнення”;
- “Основи саморегуляції та її роль в адаптації до суддівської діяльності”;
- “Особливості застосування Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей”;
- “Особливості розгляду кримінальних проваджень у справах про злочини проти власності”;
- “Особливості розгляду скарг на рішення, дії, бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування”;
- “Особливості розгляду справ, пов’язаних із правами на житло”;
- “Особливості розгляду судових спорів, предметом яких є оскарження рішень регулятора про виведення банків з ринку”;
- “Психологічні особливості спілкування з малолітніми і неповнолітніми учасниками судового процесу”;
- “Свобода пересування у світлі практики Європейського суду з прав людини”;
- “Строки у цивільному процесі та наслідки їх недотримання”;

у процесі розробки – 6 семінарів-практикумів:

- “Застосування вимог Закону України “Про захист прав споживачів” у цивільному судочинстві”;
- “Підстави застосування міжнародного законодавства в цивільному судочинстві”;

- “Проблемні питання застосування змін до ЦПК”;
- “Психологічна експертиза у цивільному процесі: сучасні умови, особливості, практика”;
- “Психологічні особливості спілкування з учасниками судового процесу, які мають досвід психотравмуючого впливу”;
- “Судові експертизи в цивільному судочинстві”;

для кандидатів на посаду судді

у процесі розробки

- “Застосування принципу верховенства права при здійсненні правосуддя”;

для працівників апарату

розроблено 2 семінари-практикуми:

- “Основи саморегуляції та її роль в адаптації до професійної діяльності працівників апаратів судів”;
- “Психологічні особливості ефективного спілкування у професійній діяльності працівників апаратів судів”.

СЕМІНАРИ-ПРАКТИКУМИ:

ДЛЯ СУДДІВ	ДЛЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ	ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ СУДУ
розроблено - 10	розробляється - 1	розроблено - 2
розробляється - 6		

Стандартизовані лекції для суддів

Підготовлено стандартизовані лекції

для суддів окружних господарських судів:

- “Актуальні проблеми господарського договірнього права”;

- “Забезпечення виконання зобов’язань. Відповідальність за порушення зобов’язань. Відшкодування позадоговірної шкоди”;
- “Особливості вирішення спорів (справ), пов’язаних з перевезенням вантажу залізничним транспортом”;
- “Особливості розгляду спорів, що виникають з договорів оренди державного та комунального майна”;
- “Особливості розгляду справ (скарг) щодо оскарження дій виконавчої служби”;
- “Особливості розгляду судами спорів за участю іноземних суб’єктів господарювання (нерезидентів України)”;
- “Правові питання регулювання лізингу”;
- “Практика розгляду спорів про визнання договорів недійсними. (Підсудність спорів про визнання договорів недійсними. Поняття та види недійсних договорів. Наслідки недійсності договору)”;
- “Проблемні питання, які висвітлені у правових висновках Верховного Суду України та Верховного Суду щодо розгляду спорів, що виникають з договорів поставки”;
- “Процесуальні питання, пов’язані з виконанням судових рішень у господарських справах”;
- “Судова практика застосування антимонопольного законодавства”;
- “Участь прокурора у господарському процесі”;

для суддів господарських апеляційної судів:

- “Захист права власності у господарському судочинстві”;
- “Зобов’язальне право та зобов’язальні правовідносини”;
- “Окремі види зобов’язань”;
- “Особливості апеляційного перегляду справ, пов’язаних з перевезенням вантажу залізничним транспортом”;
- “Особливості розгляду судами спорів за участю іноземних суб’єктів господарювання (нерезидентів України)”;
- “Проблемні аспекти захисту прав суб’єктів господарювання, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях”;

для суддів місцевих загальних судів (цивільна спеціалізація):

- “Відповідальність за порушення грошового зобов’язання. Загальні правила відповідальності за порушення грошового зобов’язання”;
- “Актуальні питання провадження сімейних спорів”;
- “Вирішення спорів, що виникають з договорів страхування”;
- “Особливості виконання рішення суду чи судового наказу в цивільній справі. Наслідки невиконання судового рішення”;
- “Окремі аспекти відшкодування моральної шкоди”;

- “Актуальні питання застосування трудового законодавства при розгляді цивільних справ”;
- “Застосування цивільного законодавства при розгляді земельних спорів”;
- “Судова практика розгляду спорів, які впливають із кредитних правовідносин”;

для суддів апеляційних судів (цивільна спеціалізація):

- “Практика розгляду судами спорів, що виникають із земельних правовідносин”;
- “Вирішення спорів, що виникають із кредитних правовідносин”;

для суддів окружних адміністративних судів:

- “Докази в адміністративному судочинстві”;
- “Написання судових рішень в адміністративних справах”;
- “Особливості підготовчого провадження в адміністративному судочинстві”;
- “Особливості розгляду спорів стосовно проходження публічної служби”;
- “Охорона довкілля та права людини”;
- “Представництво в адміністративному судочинстві”;
- “Строки в адміністративному судочинстві”;
- “Судовий збір. Розподіл судових витрат”;
- “Участь прокурора в адміністративному судочинстві”;
- “Процесуальний примус в адміністративному судочинстві”;
- “Особливості розгляду адміністративних спорів, пов’язаних із застосуванням податкового законодавства”;

для суддів апеляційних адміністративних судів:

- “Докази в адміністративному судочинстві”;
- “Особливості розгляду адміністративних спорів, пов’язаних із застосуванням податкового законодавства”;
- “Особливості розгляду спорів стосовно проходження публічної служби”;
- “Охорона довкілля та права людини”;
- “Підстави для скасування (зміни) судового рішення в адміністративному судочинстві”;
- “Представництво в адміністративному судочинстві”;
- “Процесуальний примус в адміністративному судочинстві”;
- “Строки в адміністративному судочинстві”;

- “Судовий збір. Розподіл судових витрат”;
- “Участь прокурора в адміністративному судочинстві”;

для суддів місцевих загальних судів (кримінальна спеціалізація і судочинство у справах про адміністративні правопорушення):

- “Діяльність слідчого судді у кримінальному провадженні”;
- “Особливості здійснення судового розгляду щодо злочинів проти статеві свободи та статеві недоторканності особи”;
- “Особливості кримінального провадження на підставі угод”;
- “Особливості розгляду кримінальних проваджень злочинів, передбачених ст. 286 КК України”;
- “Особливості розгляду кримінальних проваджень щодо неповнолітніх”;
- “Підготовче провадження та його роль у забезпеченні ефективного і якісного розгляду кримінальної справи”;
- “Розгляд справ про злочини проти основ національної безпеки України, проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку”;

для суддів апеляційних загальних судів (кримінальна спеціалізація і судочинство у справах про адміністративні правопорушення):

- “Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях”;
- “Проблемні питання постановлення вироку судом апеляційної інстанції”.

Видання навчально-методичної літератури

Підготовлено (в паперовому чи електронному форматі)

навчальні посібники:

- “Вибори Президента України 2019: посібник для суддів”;
- “Відповідальність за порушення виборчого законодавства: посібник для членів виборчих комісій, поліцейських, слідчих та суддів”;
- “Деякі питання, що виникають при розгляді справ із кредитних правовідносин”;
- “Застосування електронних доказів під час розгляду справ, пов’язаних з корупцією”;
- “Медіація у професійній діяльності юриста”;

- “Особливості розгляду сімейних спорів”;
- “Особливості розгляду спорів про визнання правочинів недійсними”;
- “Позачергові вибори народних депутатів України 2019: посібник для суддів”;
- “Соціономічна компетентність судді”;

збірники:

- “Право на повагу до приватного і сімейного життя: ключові рішення ЄСПЛ щодо України”;
- “Стандарти захисту прав людини, вироблені практикою ЄСПЛ, при здійсненні правосуддя Вищим антикорупційним судом: витяги з окремих рішень ЄСПЛ щодо України”;

опорний конспект для тренерів у рамках ToT “Парламентські вибори в Україні 2019: судове врегулювання виборчих спорів: методика викладання”.

Триває підготовка 7 навчальних посібників:

- “Докази і доказування в цивільному судочинстві”;
- “Захист прав внутрішньо переміщених осіб”;
- “Методичні рекомендації до створення тестових матеріалів”;
- “Наставництво (коучинг) у системі формування професійних навичок майбутнього судді” (кримінальне та адміністративне судочинство);
- “Особливості судового розгляду кримінальних проваджень щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом”;
- “Застосування норм міжнародного гуманітарного права в національній судовій практиці”;
- “Посібник щодо захисту професійної діяльності журналістів: для поліцейських, прокурорів та суддів”.

Науково-дослідна робота, зокрема науково-методичне забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя, супроводження психологічної підготовки суддів, науково-методичне забезпечення суддівської освіти

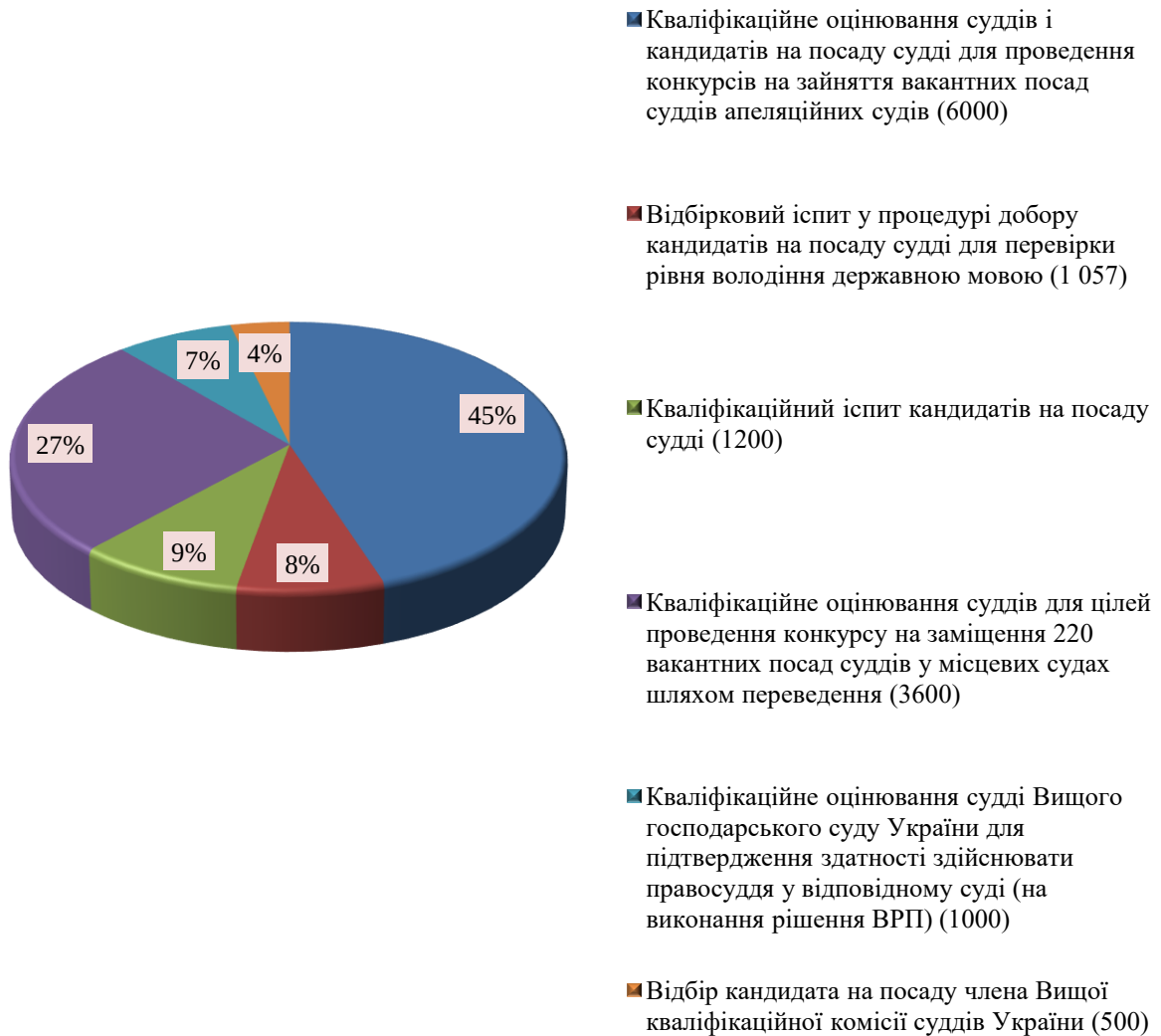
Одним із пріоритетних напрямів діяльності Національної школи суддів України є здійснення науково-дослідної роботи, зокрема науково-методичного забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ) та Вищої ради правосуддя.

Для науково-методичного забезпечення діяльності ВККСУ підготовлено тестові запитання, загальною кількістю 13 357, для проведення:

- відбіркового іспиту у процедурі добору кандидатів на посаду судді для перевірки рівня володіння державною мовою – 1 057 тестових запитань з української мови;
- кваліфікаційного іспиту кандидатів на посаду судді – 1 200;
- кваліфікаційного оцінювання суддів і кандидатів на посаду судді для цілей проведення конкурсів на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів – 6 000 (по 1 200 тестових запитань для господарської, адміністративної, кримінальної, цивільної і загальної спеціалізації);
- кваліфікаційного оцінювання суддів для цілей проведення конкурсу на заміщення 220 вакантних посад суддів у місцевих судах шляхом переведення – 3 600 (по 1 200 тестових запитань для господарської, адміністративної, загальної (кримінальної і цивільної) спеціалізації);
- кваліфікаційного оцінювання судді Вищого господарського суду України для підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді (на виконання рішення ВРП від 07.05.2019) – 1 000 (із господарської спеціалізації);
- конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – 500 (400 тестових запитань для перевірки рівня знань у сфері права, 100 – перевірки рівня володіння державною мовою кандидатом);

Кількість підготовлених тестових запитань за видами іспитів/оцінювання: 13 357

практичні завдання, загальною кількістю 153, для проведення:

- кваліфікаційного іспиту кандидатів на посаду судді – **30** (по 10 практичних завдань з адміністративної, господарської та загальної (кримінальне провадження з цивільним позовом) спеціалізацій);
- кваліфікаційного оцінювання суддів і кандидатів на посаду судді для цілей проведення конкурсів на зайняття вакантних посад суддів

апеляційних судів – **40** (по 10 практичних завдань для господарської, адміністративної, кримінальної, цивільної спеціалізацій);

➤ кваліфікаційного оцінювання для підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді у зв'язку з накладенням стосовно судді дисциплінарного стягнення – **36**, з них:

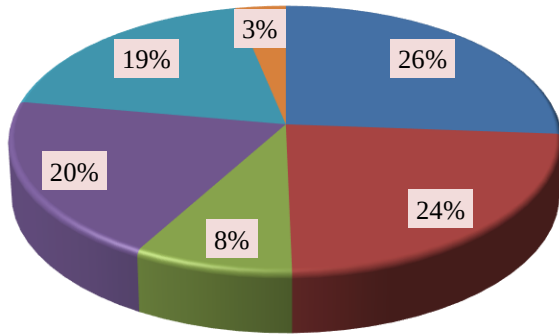
- 8 практичних завдань із цивільної спеціалізації (по 4 для першої та апеляційної інстанцій);
- 8 практичних завдань із кримінальної спеціалізації (по 4 для першої та апеляційної інстанцій);
- 6 практичних завдань із господарської спеціалізації (по 3 для першої та апеляційної інстанцій);
- 2 практичні завдання для Вищого антикорупційного суду (по 1 для першої інстанції та Апеляційної палати ВАС);
- 2 практичні завдання для Вищого суду з питань інтелектуальної власності (по 1 для першої інстанції та Апеляційної палати Вищого суду з питань інтелектуальної власності);
- 10 практичних завдань із цивільної спеціалізації для першої інстанції;

➤ кваліфікаційного оцінювання суддів для цілей проведення конкурсу на заміщення 220 вакантних посад суддів у місцевих судах шляхом переведення – **29** (по 7 практичних завдань для господарської і адміністративної і 15 – для загальної (кримінальної і цивільної) спеціалізацій);

➤ кваліфікаційного оцінювання судді Вищого господарського суду України для підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді (на виконання рішення ВРП від 07.05.2019) – **5** практичних завдань (із господарської спеціалізації);

➤ первинного кваліфікаційного оцінювання суддів (для завершення цієї процедури) – **13** (8 – для господарської спеціалізації і 5 – для адміністративної);

Кількість підготовлених практичних завдань за видами іспитів/оцінювання: 153

- Кваліфікаційне оцінювання суддів і кандидатів на посаду судді для проведення конкурсів на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів (40)
- Кваліфікаційне оцінювання суддів для підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді у зв'язку з накладенням стосовно судді дисциплінарного стягнення (36)
- Завершення первинного кваліфікаційного оцінювання суддів (13)
- Кваліфікаційний іспит кандидатів на посаду судді (30)
- Кваліфікаційне оцінювання суддів для цілей проведення конкурсу на заміщення 220 вакантних посад суддів у місцевих судах шляхом переведення (29)
- Кваліфікаційне оцінювання судді Вищого господарського суду України для підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді (на виконання рішення ВРП) (5)

оновлено два Переліки завдань з метою завершення первинного кваліфікаційного оцінювання суддів для виявлення знання усталених правових позицій, що сформовані Верховним Судом України (з урахуванням позицій Верховного Суду) для місцевих та апеляційних судів, загальною кількістю **467**.

Тестологічним центром здійснено рецензування **26 714** тестових запитань і **306** практичних завдань.

Для науково-методичного забезпечення діяльності ВККСУ упродовж 2019 року актуалізовано:

➤ проекти програм іспитів і таксономічних характеристик для кваліфікаційного оцінювання суддів та кандидатів на посаду судді апеляційних судів – 4 проекти (для господарської, адміністративної, кримінальної, цивільної спеціалізацій);

- внесено зміни у проект таксономічної характеристики програми анонімного письмового тестування для перевірки рівня володіння державною мовою кандидатом на посаду судді;
- оновлено список використаної літератури до програми анонімного письмового тестування для перевірки рівня володіння державною мовою кандидатом на посаду судді;

розроблено:

- проекти програми іспиту і таксономічної характеристики для кваліфікаційного оцінювання суддів та кандидатів на посаду судді апеляційних судів (з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення) – 1 проект;
- таксономічну характеристику анонімного письмового тестування для перевірки рівня знань у сфері права і рівня володіння державною мовою кандидатом у межах конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

**Для науково-методичного забезпечення діяльності
Вищої ради правосуддя**

розроблено:

- проект Методології проведення письмового анонімного тестування кандидатів на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- проект Методології оцінювання професійного досвіду кандидатів на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- проект Програми письмового анонімного тестування кандидатів на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- проект таксономічної характеристики письмового анонімного тестування кандидатів на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Підготовлено висновки на запити ВРП щодо законопроектів про судоустрій, функціонування судової влади та статус суддів:

- щодо висловлення позиції стосовно проекту Закону України “Про внесення змін до статті 142 закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо пенсійного забезпечення та щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці” (реєстраційний № 2626) та “Про внесення зміни до пункту 24 розділу XII “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про судоустрій і статус суддів” (реєстраційний № 2670);

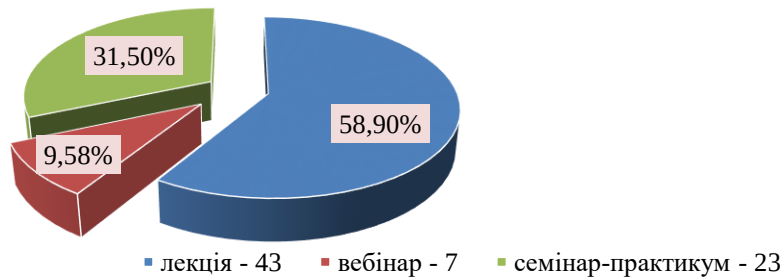
- щодо висловлення позиції стосовно проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо здійснення обрахунку стажу роботи на посаді судді” (реєстраційний № 2597);
- щодо висловлення позиції стосовно проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про Вищу раду правосуддя” щодо заповнення вакантних посад суддів у місцевих судах” (реєстраційний № 2525);
- щодо висловлення позиції відносно проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності судді, який виніс рішення з порушенням меж застосування обмежень прав” (реєстраційний № 2469);
- щодо висловлення пропозиції щодо Положення про проведення конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Науково-методичне супроводження психологічної підготовки суддів

Уперше на основі підписаного в грудні 2018 року Меморандуму про співпрацю проведено **міжнародну відеоконференцію** з Академією юстиції Міністерства юстиції Республіки Азербайджан “Психологічні аспекти профілактики професійного вигорання суддів”. За результатами роботи ухвалено рішення про продовження плідної міжнародної співпраці між Національною школою суддів України та Академією юстиції Міністерства юстиції Республіки Азербайджан.

КІЛЬКІСТЬ ПРОВЕДЕНИХ ЛЕКЦІЙ, ВЕБІНАРІВ, СЕМІНАРІВ-ПРАКТИКУМІВ

Фахівці відділу науково-методичного супроводження психологічної підготовки суддів НШСУ **виступили співорганізаторами двох круглих столів**: “Актуальні питання психологічної підготовки суддівських кадрів”, проведеного в рамках “Тижня-психології-2019” та присвяченому 120-річчю з дня народження Г. С. Костюка (18 квітня 2019 р., Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ); “Комунікація з особами з інтелектуальними та психічними порушеннями – учасниками судового процесу”, організованого спільно з громадською правозахисною організацією “Права людини” для суддів та працівників апаратів судів (23 квітня 2019 р., м. Київ).

Інша науково-методична діяльність НШСУ

Підготовлено:

- пропозиції щодо реалізації Плану дій на виконання положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інституцій на 2015–2020 роки в частині п. 1.3;
- пропозиції НШСУ до другої редакції проекту Комунікативної стратегії судової влади України (на 2 роки);

➤ інформацію про стан виконання Національного плану дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних положеннях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок до восьмої періодичної доповіді України про виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок на період до 2021 року, затвердженого розпорядженням КМУ від 05.09.2018 № 634-р (у листах-відповідях на запити Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 15.02.2019, 19.02.2019 та 29.05.2019 та заступника Міністра з питань європейської інтеграції від 14.02.2019).

➤ Національна школа суддів на виконання підпункту 9 п. 96 Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року проводить систематичне навчання суддів щодо особливостей розслідування та

розгляду справ, пов'язаних із домашнім насильством. Зокрема, у навчальний процес суддів упроваджено тренінг “Особливості розгляду справ, пов'язаних з домашнім насильством” та завершено розробку тренінгу “Особливості проваджень щодо злочинів, вчинених за ознакою статі”.

➤ Відповідь на звернення судді щодо надання науково-методичного роз'яснення щодо процедури заявлення самовідводу у кримінальному провадженні (лист НШСУ від 18.03.2019 № 19-05/1229).

➤ Відповідь на лист Державної служби фінансового моніторингу України щодо виконання п. 18 Плану дій щодо забезпечення спеціалізованого навчання суддів з питань розгляду проваджень щодо відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом і положень про спеціальну конфіскацію (лист НШСУ від 25.03.2019 № 19-05/1332).

➤ Відповідь на лист Національного агентства з питань запобігання корупції щодо надання інформації для звіту про виконання Україною положень пункту 1 статті 11 Конвенції ООН проти корупції (лист НШСУ від 13.06.2019 № 16-05/2401).

Проведено наукові дослідження з тематики:

забезпечення права на справедливий суд здійснювалося в аспекті доступу до суду у світлі статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПЛ. Результати дослідження були використані під час виступу в рамках орієнтаційного курсу для новопризначених суддів Верховного Суду на тему: “Стандарти щодо здійснення правосуддя та захисту прав людини у світлі практики ЄСПЛ”; модерування сесії “Європейська конвенція з прав людини та рішення Європейського суду у справах проти України”;

застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини використані під час розробки навчального курсу та проведення тренінгу для суддів Вищого антикорупційного суду “Стандарти захисту прав людини, вироблені практикою ЄСПЛ при здійсненні правосуддя Вищим антикорупційним судом”.

Підготовлено публікацію витягів з рішень ЄСПЛ щодо України (з 29 рішень), які є актуальними для опрацювання та використання при здійсненні правосуддя суддями Вищого антикорупційного суду. Публікація була підтримана проєктом “Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні” та надрукована для згаданого тренінгу (89 сторінок).

Результати дослідження використані при розширенні матеріалів навчального курсу для кандидатів на посаду судді на тему: “Європейська

система захисту прав людини. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини адміністративними судами України”. Матеріали курсу розширено з 0,5 дня до 1- денного тренінгу.

Проведено аналіз окремих рішень Верховного Суду із застосуванням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПЛ.

У рамках цього дослідження опубліковано тези:

- конференції “Закарпатські правові читання” на тему: “Помилка державного органу чи відсутність механізму: застосування практики ЄСПЛ у “справі про 1 відсоток”;
- II Міжнародної науково-практичної конференції “Судовий розгляд податкових та митних спорів: проблеми, виклики, пріоритети” тези на тему: “Законність як умова виправданості втручання у майнові права у податкових правовідносинах”.

Варто зауважити, що теми досліджень з тематики забезпечення права на справедливий суд та з тематики застосування Конвенції та практики ЄСПЛ перекликаються, мають схожі сфери вивчення, тому їхні результати використовувалися як в сукупності, так і окремо.

Дослідження з тематики реалізації прав без дискримінації за будь-якою ознакою та дослідження соціального контексту здійснення судочинства, зокрема забезпечення принципу гендерної рівності при здійсненні правосуддя та впровадження гендерного інтегрування в судову систему:

➤ Дослідження соціального контексту здійснення судочинства частково охоплює тему запобігання дискримінації (запобігання дискримінації за певними ознаками при здійсненні судочинства). Також тема запобігання дискримінації частково перетинається з гендерною тематикою, оскільки стать/гендер є однією із захищених ознак, за якими заборонено дискримінацію. Однак, ці теми не є тотожними за предметом чи обсягом досліджень. Наприклад, дискримінація можлива за багатьма ознаками (етнічним походженням, віком тощо), а не лише за ознакою статі. Аналогічно гендерні дослідження теж лише частково перетинаються з проблемою заборони дискримінації за ознакою статі – наприклад, питання гендерного складу судової системи, гендерного інтегрування – поза питаннями дискримінації.

➤ Дослідження застосування принципу гендерної рівності також здійснюється у світлі практики ЄСПЛ. Таким чином, напрямки дослідження перетинаються і досить часто є комплексними.

➤ Напрацювання в рамках цих досліджень було використано

у розробці навчального курсу для кандидатів на посаду судді на тему: “Подолання гендерних стереотипів” та дистанційного навчального курсу на тему: “Забезпечення гендерної рівності”;

під час підготовки та проведення тренінгів для голів судів на тему: “Гендерні аспекти діяльності голови суду”, зокрема, під час тренінгів для голів судів Чернігівської області, Дніпропетровської області та голів судів Харківської області;

у розробці та проведенні тренінгу для тренерів/гендерних координаторів курсу “Гендерна рівність крізь призму заборони дискримінації у світлі практики Європейського суду з прав людини”.

Результати гендерних досліджень для цього курсу було використано для розробки таких навчальних матеріалів курсу (програми 5-денного тренінгу для учасників та для тренерів з нотатками (розширена)), тестових запитань для опитування, міні-лекцій та презентацій на такі теми: “Гендерна рівність крізь призму заборони дискримінації у світлі практики ЄСПЛ”, “Гендер як захищена ознака”, “Заборона дискримінації за ознакою статі/гендеру у світлі практики ЄСПЛ”, “Гендерні стереотипи”, “Гендер і правосуддя”, практичних та індивідуальних завдань для учасників/учасниць, тренерських нотатків для модерованих обговорень, міні-лекцій, підбірці нормативно-правових актів).

Результати гендерних досліджень було використано для підготовки та опублікування наукової статті “Застосування принципу гендерної рівності у практиці Європейського суду з прав людини” (опубліковано в науково-практичному юридичному журналі “Підприємництво, господарство і право”) та для виступу Т. Фулей на тему: “Development of Gender Equality Courses for the Ukrainian Judiciary: Matching Methodological Approaches and Specifics of the Target Audience” на 8-ій конференції Міжнародної організації закладів суддівської освіти (м. Кейптаун, 25 вересня 2019 року).

Наукові дослідження з питань суддівської освіти (науково-методичне забезпечення суддівської освіти):

➤ розроблено Стандартизовані вимоги до підготовки та проведення інтерактивних лекцій, передбачених у стандартизованих програмах підготовки суддів, схвалено Протоколом Науково-методичної ради Національної школи суддів України від 21.01.2019 № 1;

➤ розроблено Стандартизовані вимоги до підготовки та проведення семінарів-практикумів, схвалено Протоколом Науково-методичної ради Національної школи суддів України від 21.01.2019 № 1;

➤ розроблено опорний конспект для тренерів у рамках ToT “Парламентські вибори в Україні 2019: судове врегулювання виборчих спорів”;

методика викладання. Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Національної школи суддів України (протокол від 22.05.2019 № 4);

➤ підготовлено та опубліковано тези “Соціальний контекст здійснення правосуддя як складова суддівської освіти”; “Методичні особливості тренінгу для кандидатів на посаду судді щодо застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві” (тези міжнародної науково-практичної конференції “Професійна підготовка суддів, прокурорів та працівників правоохоронних органів: національний і зарубіжний досвід”).

На виконання Плану дій по удосконаленню підходів до викладання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПД у процесі підготовки і періодичного навчання суддів, затвердженого наказом НШСУ від 12.11.2018 № 63 (далі – План дій), проведено дослідження ефективності та якості викладання Конвенції та практики ЄСПЛ у навчальному процесі НШСУ.

З цією метою було розроблено форму комплексного опитувальника (анкети), за результатами аналізу заповнення якого усіма РВ НШСУ проведено узагальнення даних та подано рекомендації за 6 напрямками:

- 1) щодо способів обрання тематики заходів (семінарів, тренінгів тощо), під час яких викладається практика ЄСПЛ у РВ НШСУ;
- 2) визначено пул найкращих тренерів з тематики Конвенції та практики ЄСПЛ;
- 3) опрацьовано відгуки суддів-учасників тренінгів з Конвенції та практики ЄСПЛ;
- 4) визначено суддів-лідерів у проходженні навчання з Конвенції з метою пошуку потенційних тренерів, розробників;
- 5) проаналізовано статистичні дані впровадження тренінгів з тематики Конвенції та практики ЄСПЛ у процес підготовки суддів, розроблених НШСУ спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні у рамках проекту “Гарантування дотримання прав людини при здійсненні правосуддя”;
- 6) опрацьовано дані щодо кількості та тематики проведених ініціативних заходів регіональними відділеннями НШСУ, у тематику яких було включено Конвенцію та практику ЄСПЛ.

У рамках науково-методичного забезпечення суддівської освіти запроваджено інноваційний формат суддівської освіти, а саме – зустріч (у форматі роботи круглого столу) суддів-розробників курсу та суддів, які розглядають справи з тематики курсу. Цю зустріч було проведено із суддями-розробниками курсу із застосування норм міжнародного гуманітарного права (МГП) та суддями Верховного Суду. Таким чином, у роботі круглого столу

взяли участь судді першої та апеляційної інстанцій, які є розробниками представленого навчального курсу, та судді касаційної інстанції.

Під час зустрічі такого формату вдалося досягти декількох цілей (презентовано матеріали навчального курсу суддям Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, обговорено окремі моменти застосування норм МГП та визначено проблемні питання, обговорено потребу вищої судової інстанції бути готовою до викликів, які постають при розгляді справ із застосуванням норм міжнародного гуманітарного права).

Взято участь у підготовці методичного посібника для проведення одноденних тренінгів “Застосування норм міжнародного гуманітарного права в національній судовій практиці”.

Дослідження процесу оцінювання діяльності в Національній школі суддів України з метою підготовки проекту Методології оцінювання підготовки кадрів для системи правосуддя в Національній школі суддів України. У результаті дослідження відбулася перевірка ефективності Методології оцінювання підготовки кадрів для системи правосуддя в Національній школі суддів України. Результати дослідження впроваджуються в діяльність Національної школи суддів України.

У результаті досліджень щодо проблем уніфікації судової практики з метою підготовки пропозиції щодо їх вирішення в сфері господарського, цивільного, кримінального та адміністративного процесуального законодавства.

Напрацьовані тексти проектів щодо внесення змін до відповідних Законів України. Результати дослідження надано робочій групі з питань судової реформи.

Наукові публікації

Науковими співробітниками НШСУ в 2019 року підготовлено понад 30 публікацій (посібників, монографій, наукових статей, тез доповідей, інтерв'ю), (Додаток 3).

Журнал установи

Упродовж 2019 року забезпечено видання 4 номерів (№ 4 (25) 2018, № 1 (26) 2019), 2 (27) 2019, № 3 (28) 2019 фахового загальнодержавного науково-практичного та науково-методичного юридичного журналу “Слово Національної школи суддів України”.

Із повним змістом зазначених примірників журналу можна ознайомитись на його офіційному веб-сайті – <http://slovo.nsj.gov.ua>.

VI. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У своїй міжнародній діяльності Національна школа суддів України керується принципом вивчення та залучення кращого світового досвіду у сфері суддівської освіти для інституційного розвитку

та удосконалення освітньої і наукової складової діяльності закладу, для реалізації чого співпрацює з міжнародними організаціями, закладами суддівської освіти інших країн, програмами і проектами міжнародної технічної допомоги Україні (далі – МТД), які працюють у сфері судочинства, а саме: Європейського Союзу (ЄС), Ради Європи (РЕ), Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Уряду Канади та Нідерландів, а також міжнародних організацій та проектів, які діють у рамках Організації Об'єднаних Націй.

НШСУ є членом Міжнародної організації суддівської освіти (IOJT), яка об'єднує 136 закладів освіти для суддів і прокурорів із 85

країн світу. Цього року в Кейптауні (ПАР) IOJT провела IX конференцію “Підготовка суддів: ключ до успішної трансформації судової системи”. Ректор Національної школи суддів України Микола Оніщук на заході виступив із доповіддю “Інституційний розвиток як фактор вдосконалення суддівської освіти”. Ювілейну конференцію IOJT, яку буде проведено в Оттаві (Канада), заплановано на вересень 2021 року.

Також НШСУ має статус спостерігача у Європейській мережі суддівської освіти.

Визначальною подією 2019 року є проведення Національною школою суддів України 9-10 грудня в місті Києві Міжнародної регіональної конференції високого рівня “Захист прав людини через суддівську освіту: кращі практики та удосконалення стандартів”. Захід було ініційовано Національною школою суддів України, підтримано Радою Європи та Верховним Судом. Уперше за останні 10 років було проведено масштабну конференцію, присвячену суддівській освіті за участі представників 15 суддівських шкіл Західної та Східної Європи, Генерального Директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи і її проектів, експертів Ради Європи та її інституцій, суддів-

викладачів. Практичним результатом роботи дводенної конференції в ході широких дискусій та обміну успішним досвідом стало схвалення “Київських рекомендацій про зміст та методологію суддівської освіти з питань застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, практики Європейського суду з прав людини та виконання рішень Європейського суду з прав людини”. Цей документ Генеральний Директорат з прав людини та верховенства права Ради Європи планує представити засіданню Комітету міністрів Ради Європи до розгляду і затвердження для його використання країнами-членами.

Співпрацю з проектами міжнародної технічної допомоги, яких у 2019 році нараховано **22**, було націлено на посилення інституційної спроможності Національної школи суддів України. Більшість цих проектів продовжують свою діяльність, але є й ті проекти, участь у яких НШСУ стала можливою за рахунок активного пошуку розширення сфер співпраці. Прикладами такого розвитку є співпраця з Антикорупційною ініціативою Європейського Союзу, започаткування проекту ОБСЄ “Підтримка навчання суддів, що відповідає їх потребам”, проектів РЄ “Зупинимо он-лайн сексуальну експлуатацію та насильство над дітьми в Україні”, “CyberEast: Дії щодо кіберзлочинності за кіберстійкість у регіоні Східного партнерства”, українсько-нідерландський проект “Вдосконалення системи захисту дітей по відношенню до дітей у конфлікті з законом в Україні” спільно з Всеукраїнською фундацією “Захист прав дітей”, а також ініціатива НШСУ щодо розширення напрямків діяльності з Консультативною місією Європейського Союзу щодо підготовки слідчих суддів та розвитку програм стажування суддів у Ірландії, співпраця зі Світовим банком щодо підготовки суддів з питань банкрутства тощо.

Пріоритетні напрямки співпраці протягом звітнього року.

➤ Вибори Президента України навесні цього року викликали нагальну потребу в розробці програм та методичних посібників, у підготовці суддів з питань розгляду виборчих спорів. До реалізації цього напрямку долучилися проекти Ради Європи *“Підтримка прозорості, інклюзивності та чесності виборчої практики в Україні”* та *“Підтримка конституційних і правових реформ, конституційного правосуддя та надання допомоги Верховній Раді у проведенні реформ, спрямованих на підвищення її ефективності”*, Міжнародної фундації виборчих систем та програми USAID *“Нове правосуддя”*. Загалом, було проведено всеукраїнський семінар *“Застосування виборчого законодавства”* з on-line трансляцією для можливості суддів з усіх регіонів України бути залученими до заходу, перебуваючи на своєму робочому місці, 1 тренінг для тренерів, 12 тренінгів для суддів адміністративних судів, розроблено 2 посібники.

➤ Для підготовки суддів щодо розгляду справ стосовно виборів до Верховної Ради України у червні проведено 1 тренінг для тренерів та 5 тренінгів для суддів адміністративних судів.

➤ До тритижневої орієнтаційної програми підготовки новообраних суддів новоствореного Вищого антикорупційного суду за ініціативи Національної школи суддів України було залучено 7 проектів міжнародної технічної допомоги та міжнародних організацій для реалізації програми, а саме: Програми USAID *“Нове правосуддя”*, Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу в Україні, Консультативної місії Європейського Союзу, Проекту ЄС *“ПРАВО-JUSTICE”*, українсько-канадського проекту *“Підтримка судової реформи”*, Міжнародної організації з розвитку права (IDLO), Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. У процесі навчання було розглянуто комплекс питань, які стосуються діяльності цього суду як в аспекті матеріального, так і процесуального права, досвід інших країн щодо розгляду справ про корупційні діяння. Усю програму було побудовано таким чином, щоб новообрані судді отримали знання та відповідні навички в розгляді справ, які стосуються специфіки діяльності цього суду, а також питань суддівської професії загалом.

Продовженням навчання для суддів Вищого антикорупційного суду стали тренінги *“Контроль судді за рухом справи, що знаходиться у його провадженні”* за підтримки Програми USAID *“Нове правосуддя”* і *“Засудження корупціонерів та конфіскація їхнього майна в Україні”* у співпраці зі Світовим банком. Тренерами на цих заходах були відомі фахівці із Сполучених штатів Америки та Великої Британії.

➤ Після призначення 75 новообраних суддів ВС за ініціативи НІШСУ, підтриманої Головою Верховного Суду, та за сприяння 6 проектів МТД Програми USAID *“Нове правосуддя”*, Проекту ЄС *“ПРАВО-JUSTICE”*,

українсько-канадського проекту “Підтримка судової реформи”, РЄ “Підтримка впровадженню судової реформи в Україні” та “Підтримка виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини”, ОБСЄ “Підтримка навчання суддів, що відповідає їх потребам” проведено п’ятиденний орієнтаційний курс з питань застосування принципу верховенства, забезпечення єдності судової практики, захисту прав та свобод людини в рішеннях ЄСПЛ, щодо процесуальних фільтрів як механізму підвищення ефективності діяльності касаційного суду, судовий менеджмент, забезпечення зовнішньої комунікації, сучасні підходи при написанні судового рішення касаційної інстанції.

Для суддів та працівників апарату Верховного Суду у співпраці з проектом ЄС Twinning “Посилення спроможності ВС у сфері захисту прав людини на національному рівні” проводились спільні тренінги та фахові дискусії з питань тлумачення правових норм, застосування процесуального права, врегулювання спорів із застосуванням медіації, захист прав інтелектуальної власності тощо.

➤ У зв’язку із прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства нагальною стала підготовка суддів господарських судів щодо розгляду цієї категорії справ. У співпраці зі Світовим банком для 56 суддів з усіх апеляційних та окружних господарських судів, які розглядають цю категорію справ, Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду організовано 4-денний тренінг “Законодавство України про неплатоспроможність” за участі провідних європейських експертів у цій галузі.

➤ Серйозним кроком для реалізації *Менторської програми “Партнерство заради доброго врядування”* (за підтримки Ради Європи) є проведення восени першого тренінгу для суддів-тренерів, яких було відібрано навчальними установами країн Східного партнерства для участі в цій програмі. Менторська програма націлена на посилення знань суддів щодо положень Стамбульської конвенції та стандартів забезпечення гендерної рівності, що включатиме в себе напрацювання методологічних рекомендацій для менторів/наставників та реалізації їх на національному рівні в шести країнах Східного партнерства.

➤ Уже традиційною стала співпраця із Секретаріатом Європейського суду з прав людини в організації та проведенні відеоконференцій для широкого залучення до участі в заходах суддів з усіх регіонів України.

➤ Для якісної організації стажувань кандидатів на посаду суддів у судах різної юрисдикції, які проходили спецпідготовку в Національній школі суддів та її регіональних відділеннях продовжувалася практика підготовки суддів-наставників/коучів у співпраці з проектом ЄС “ПРАВО-JUSTICE”.

Усього у співпраці з проектами МТД у 2019 році було проведено:

31 засідання робочих груп;

2 методологічних семінари для суддів-тренерів і розробників навчальних курсів для суддів (за підтримки програми TAIEH та ЄС “ПРАВО-JUSTICE”);

тренінг для викладачів дистанційних курсів НШСУ (за підтримки проекту ЄС-РЄ “Посилення імплементації Європейських стандартів прав людини в Україні”);

тренінги для тренерів, з яких:

- **8** – за тематикою розроблених навчальних курсів для суддів;
- **1** – для тренерів та гендерних координаторів (за підтримки проекту Координатора проектів ОБСЄ в Україні “Підтримка навчання суддів, що відповідає їх потребам”);
- **7** – для суддів-наставників/коучів (за підтримки проекту ЄС “ПРАВО-JUSTICE”);

50 тренінгів для суддів;

16 – для працівників апарату суду (ЄС Twinning “Посилення спроможності ВС у сфері захисту прав людини на національному рівні”, Програма USAID “Нове правосуддя”, проект ЄС “ПРАВО-JUSTICE”);

5 апробацій навчальних курсів (Програма USAID “Нове правосуддя”, українсько-канадський проект “Підтримка судової реформи”);

1 – для суддів-спікерів (Консультативна місія Європейського Союзу);

4 – для голів судів (українсько-канадський проект “Підтримка судової реформи”, Програма USAID “Нове правосуддя”, проект ЄС “ПРАВО-JUSTICE”);

3 установчі семінари для суддів – дистанційний курс HELP з питань внутрішнього переміщення осіб (проект Ради Європи “Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень”);

1 семінар-практикум для помічників суддів Вищого антикорупційного суду (Програма USAID “Нове правосуддя”);

Розроблено **2** навчально-методичних посібники для суддів адміністративних судів “Вибори Президента України 2019: посібник для суддів”, “Відповідальність за порушення виборчого законодавства: посібник для членів виборчих комісій, поліцейських, слідчих та суддів”.

Для вивчення міжнародного досвіду та його використання в діяльності НШСУ у 2019 році співробітники установи взяли участь у 15 заходах за межами України (навчальні візити, участь у міжнародних заходах) у Канаді, Франції, Литві, Азербайджані, Молдові, Італії, ПАР, Ірландії, Угорщині.

Новим для Національної школи суддів України цього року стало впровадження в практику стажування. Так, НШСУ спільно з Консультативною місією Європейського Союзу організувала двотижнєве стажування для суддів та кандидатів на посаду судді в судах Ірландії, в рамках якого відбулося

спілкування з представниками судової гілки влади, участь у засіданнях у місцевих судах та Верховному Суді Ірландії, відвідання державних інституцій. Відбір учасників стажування здійснювався через відкритий конкурс комісією із представників Національної школи суддів України та Консультативної місії Європейського Союзу. Із 50 претендентів, які подали заявки на участь у стажуванні, було відібрано трьох осіб – переможців конкурсу. Така практика показала свою прозорість і ефективність та буде продовжено із залученням й інших міжнародних ресурсів.

Двосторонні угоди про співпрацю не тільки допомагають Національній школі суддів України вивчати досвід європейських шкіл, а й ділитися своїм власним досвідом з іноземними колегами. На прохання Академії юстиції Міністерства юстиції Республіки Азербайджан для азербайджанських суддів проведено дві відеоконференції: у квітні – “Психологічні аспекти в профілактиці професійного вигорання суддів”, а у липні – “Практика застосування і механізми реалізації в Україні Будапештської конвенції про кіберзлочинність”. Також з доповіддю щодо досвіду розробки навчальних програм і підготовки суддів в Україні з розгляду справ щодо торгівлі людьми співробітник НШСУ виступив на конференції в Баку “Підвищення потенціалу боротьби з торгівлею людьми у Азербайджані”. Іншим прикладом є обмін інформацією з різних правових питань на прохання Академії юстиції Республіки Вірменія.

НШСУ активно працює над підтримкою та розвитком напрямків співробітництва, розширенням зв'язків із міжнародними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги та іноземними закладами суддівської освіти, проводячи переговори та зустрічі з керівниками, уповноваженими представниками та експертами різних організацій, експертними місіями, які займаються моніторингом ефективності використання міжнародної технічної допомоги та формуванням перспективних планів співпраці. За звітний період було проведено більше **90** зустрічей за участі ректора, проректорів, працівників НШСУ, що стосувалися питань взаємодії.

Також представників НШСУ постійно запрошуюють міжнародні проекти до виступів та участі в заходах різноманітного формату, що стосуються стратегії розвитку судової системи та актуальних питань судочинства. Так, зокрема, представники НШСУ взяли участь у вже традиційних заходах, які щороку проводить *Координатор проектів ОБСЄ в Україні*, а саме: VIII Літня школа конституційного права “Верховенство права і конституціоналізм: due process of law і процесуальні права людини” та VIII Міжнародний форум з практики Європейського суду з прав людини “Право на справедливий суд згідно зі статтею 6 Європейської конвенції з прав людини: сучасні тенденції”. Уперше проект Ради Європи “Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень” провів літню школу з питань внутрішнього переміщення в

Україні: від викликів до дій. Отримана інформація під час подібних заходів здебільшого стає поштовхом для нових ідей і планів, розвитку сфер взаємодії.

Новим для Національної школи суддів України з наступного року стане розробка навчальних курсів для підготовки персоналу Служби судової охорони. Уже було запропоновано тематику майбутніх навчальних курсів, розробку яких готові підтримати проекти міжнародної технічної допомоги.

VII. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НШСУ

Інформаційне забезпечення діяльності Національної школи суддів України у 2019 році здійснювалося з урахуванням подальшого розвитку комунікаційних технологій, удосконаленням форм та поглибленням змісту підготовки суддів, упровадженням сучасних інформаційних технологій у навчальний процес.

Реалізація інформаційної політики НШСУ цього року обумовлювалася зростанням уваги суспільства та засобів масової інформації до діяльності установи у зв'язку з проведенням спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, підготовки новопризначених суддів Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду України. Практичним результатом успішної роботи Національної школи суддів України стало проведення в кінці року у співпраці з Верховним Судом та Радою Європи Міжнародної регіональної конференції високого рівня “Захист прав людини через суддівську освіту: кращі практики та удосконалення стандартів”, яка мала суттєву інформаційну підтримку з боку ЗМІ.

Водночас відбулося суттєве збільшення кількості інформаційних продуктів. Так, у 2019 році на офіційному сайті Національної школи суддів України було розміщено понад 1 000 інформаційних повідомлень про заходи з підготовки суддів, спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, підготовки працівників апаратів судів, новації в діяльності установи, події за участі керівництва Школи, важливі факти й матеріали щодо суддівської освіти та кваліфікації. Стали постійними рубрики “На допомогу викладачу (тренеру)”, “Щоденник спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді”, “План основних заходів Національної школи суддів України” на поточний тиждень. За підсумками дев'ятимісячної спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, що завершилася наприкінці травня, на сайті був розміщений спеціальний випуск журналу “Слово Національної школи суддів України” під назвою: “Нові обличчя правосуддя. Інноваційна спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді, реалізована Національною школою суддів України”.

У співпраці із засобами масової інформації, зокрема з відомими фаховими юридичними виданнями, НШСУ систематично інформує громадськість про найактуальніші новини суддівської освіти. При тому постійно вдосконалюються форми подачі інформації та модернізуються

рубрики веб-сторінки Національної школи суддів України, що дозволяє робити новини цікавішими та кориснішими для користувачів.

Варто зазначити, що продовжує розвиватися як альтернативне джерело інформування офіційна сторінка НШСУ в соціальній мережі Facebook, яка дає змогу відстежувати найрезонансніші та найактуальніші події щодо підготовки суддів. За рік у Facebook здійснено понад 200 дописів. На сьогодні веб-сторінка Школи виконує функцію платформи для діалогу з зацікавленими особами, оперативного зворотного зв'язку із читацькою аудиторією, яка нині налічує понад 5 тисяч постійних користувачів. Кількість “уподобань” розміщених у соціальній мережі матеріалів вже перевищила 4 тисячі.

Активно розвивається і YouTube-канал НШСУ, де оприлюднюються відеосюжети й телепередачі про діяльність Національної школи суддів України, роботу її керівництва та співробітників відділів. Так, уже традиційними стали онлайн-трансляції окремих навчальних заходів, поступово формується бібліотека навчальних відеоматеріалів та готуються нові ініціативи в цьому напрямі.

Додамо й те, що вже другий рік у центральному офісі Школи успішно функціонує інформаційне табло, яке транслює інформацію про останні події і заходи у сфері суддівської освіти.

VIII. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НШСУ

У 2019 році всі структурні підрозділи установи в місті Києві користувалися програмою електронного документообігу “Канцелярія”, яка дозволяє швидкий доступ до електронних версій документів і здійснення контролю за їх виконанням.

За звітний період у Національній школі суддів України **було опрацьовано 9705 документів**, зокрема:

вхідних листів – **2669**

вихідних листів – **4014**

доручень ректора, ректорату та проректорів – **35**

вихідних реєстрів – **80**

вхідних реєстрів – **281**

службових записок – **751**

запитів на інформацію та звернень громадян – **62**.

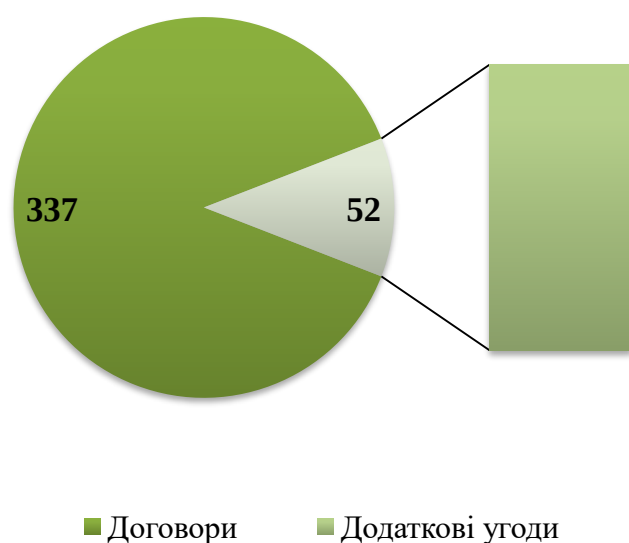
За 2019 рік було зареєстровано, перевірено, відредаговано та відформатовано **1306** наказів з основної діяльності та з адміністративно –

господарських питань, з яких **647** пройшли правову експертизу на відповідність їх чинному законодавству.

Перевірено, відредаговано та відформатовано **507** інформацій для розміщення на веб-сайті установи.

На контроль було взято **223** вхідних документи та **217** знято з контролю у зв'язку з виконанням.

З метою забезпечення організаційної діяльності Національної школи суддів України у 2019 році було **розроблено та укладено 337 договорів із господарських питань** і 52 додаткові угоди до них.

У 2019 році було укладено **2482 цивільно-правових договори про залучення суддів та інших осіб до викладацької діяльності**.

Для реалізації спільних проєктів у сфері професійної підготовки та підвищення кваліфікації суддів і працівників апаратів судів, науково-дослідної діяльності, обміну досвідом та інформацією з метою розвитку системи правосуддя України у 2019 році було укладено 2 меморандуми та договори про двосторонню співпрацю.

У 2019 році було **проведено 132 засідання тендерного комітету** та складено відповідну кількість протоколів про роботу цього комітету.

У 2019 році було **проведено 39 тендерних процедур і 172 процедури публічних закупівель через електронну систему “ProZorro”**.

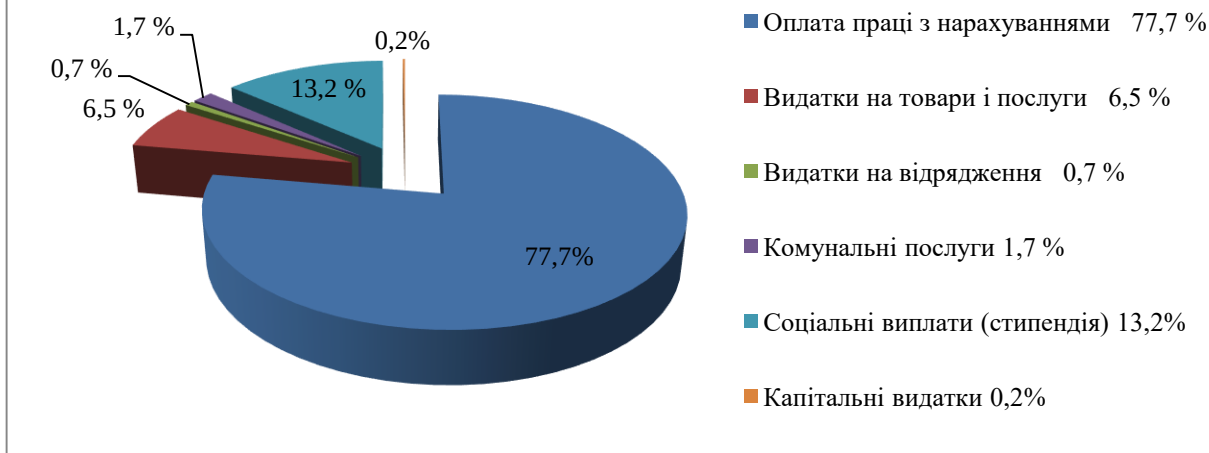
Для виконання покладених на Національну школу суддів України завдань затверджено кошторисом на 2019 рік за загальним фондом в обсязі 48 126 600,00 грн., за спеціальним фондом в обсязі 63 122 200,00 грн.

У 2019 році для забезпечення діяльності Національної школи суддів України Законом України “Про Державний бюджет України на 2019 рік” були затверджені видатки в сумі 111 248,8 тис. грн.: за загальним фондом – 48 126,6 тис. грн., за спеціальним фондом – 63 122,2 тис. грн.

Зокрема:

- оплата праці з нарахуваннями – 83 202,6 тис. грн.,
- видатки на товари та послуги – 10 736,7 тис. грн.,
- видатки на відрядження – 1 066,4 тис. грн.,
- видатки на оплату комунальних послуг – 2 037,6 тис. грн.,
- соціальні виплати (стипендія) – 20 340,5 тис. грн.,
- капітальні видатки – 2 927,3 тис. грн.

Бюджет Національної школи суддів України на 2019 рік

У межах затверджених асигнувань забезпечено своєчасну оплату праці працівників Національної школи суддів України, суддів–викладачів та інших осіб, які залучались до проведення тренінгів, поточних і підсумкових оцінювань, передбачених програмою та навчальним планом спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, розробки тестових запитань для кваліфікаційного оцінювання суддів і кандидатів на посаду судді для цілей проведення конкурсів на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів, кваліфікаційного оцінювання суддів. Відшкодовано витрати Київському національному університету імені Тараса Шевченка згідно з договором про співробітництво щодо спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді та договорами про відшкодування витрат.

За кошти Державного бюджету у 2019 році в Національній школі суддів України пройшли підготовку 16 246 суддів і працівників апаратів судів.

Для забезпечення діяльності Національної школи суддів України було придбано канцелярське приладдя та господарські матеріали, сплачено за послуги оренди, зв'язку, комунальні та інші послуги, а також здійснено випуски загальнодержавного науково–практичного та науково–методичного юридичного видання “Слово Національної школи суддів України”.

Станом на 01.01.2020 року в Національній школі суддів України кредиторська заборгованість була відсутня.

**УЗАГАЛЬНЕНІ ДАНІ
ПРО ПІДГОТОВКУ ТА ПЕРІОДИЧНЕ НАВЧАННЯ СУДДІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЇХНЬОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ
У НАЦІОНАЛЬНІЙ ШКОЛІ СУДДІВ УКРАЇНИ**

у 2019 році

№ з/п	Найменування структурних підрозділів	за кошти Державного бюджету					за кошти міжнародних організацій					УСЬОГО
		судді					судді					
		підготовка суддів для підтримання кваліфікації, у тому числі обраних на адміністративні посади в судах	період. навчання суддів з метою підвищ. рівня їхньої кваліфікації	проведення курсів навчання, визначених кваліф. або дисциплінарним органом, для підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя	УСЬОГО		підготовка суддів, у тому числі обраних на адміністративні посади в судах	період. навчання суддів з метою підвищ. рівня їхньої кваліфікації	проведення курсів навчання, визначених кваліф. або дисциплінарним органом, для підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя	УСЬОГО		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Відділ підготовки суддів	1094	1763	7	2864	0,00	0	658	0	658	0,00	3522
2	Дніпровське регіональне відділення	162	1143	3	1308	0,00	0	108	0	108	0,00	1416
3	Львівське регіональне відділення	225	336	1	562	0,00	0	181	0	181	0,00	743
4	Одеське регіональне відділення	135	520	1	656	0,00	0	153	0	153	0,00	809
5	Харківське регіональне відділення	236	523	1	760	0,00	0	44	0	44	0,00	804
6	Чернівецьке регіональне відділення	64	703	0	767	0,00	0	22	0	22	0,00	789
7	УСЬОГО	1916	4988	13	6917	0,00	0	1166	0	1166	0,00	8083

УЗАГАЛЬНЕНІ ДАНІ
ПРО ПІДГОТОВКУ ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТІВ СУДІВ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЇХНЬОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ
У НАЦІОНАЛЬНІЙ ШКОЛІ СУДДІВ УКРАЇНИ
у 2019 році

№ з/п	Найменування структурних підрозділів	за кошти Державного бюджету			за кошти міжнародних організацій			УСЬОГО
		підготовка працівн. апаратів судів та	УСЬОГО	%	підготовка працівн. апаратів судів	УСЬОГО	%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Відділ підготовки працівників апаратів судів	4668	4668	93,2	341	341	6,8	5009
2	Дніпровське регіональне відділення	1379	1379	99,0	19	19	1,0	1398
3	Львівське регіональне відділення	759	759	88,6	98	98	11,4	857
4	Одеське регіональне відділення	1091	1091	98,0	22	22	2,0	1113
5	Харківське регіональне відділення	628	628	97,1	19	19	2,9	647
6	Чернівецьке регіональне відділення	804	804	97,7	19	19	2,3	823
7	УСЬОГО	9329	9329	95,6	518	518	4,4	9847

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ СУДДІВ УКРАЇНИ, ЯКІ БУЛИ ОПУБЛІКОВАНІ У 2019 РОЦІ

ПОСІБНИКИ, МОНОГРАФІЇ

1. Шаповалова О. Медіація в діяльності юриста // Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: екологія, 2019. С. 396–410.
2. Шаповалова О., співавт. Медіація у професійній діяльності юриста: методичні рекомендації для викладання навчальної дисципліни / [авт. кол. : І. Городиський, Н. Данилко, Н. Ковалко, Н. Крестовська, Ю. Микитин, О. Можайкіна, К. Наровська, Ю. Орзіх, Л. Романадзе, М. Сасенко, А. Сергєєва, С. Хєда, Т. Цувіна, О. Шаповалова, Л. Швецова]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе; відп. за вип. Д. Вон, Н. Петрова, І. Зарецька. Одеса: екологія, 2019. 96 с.
3. Кабиш О., Лобода Т., Дияк О. Інноваційні технології в сучасній мовній освіті: монографія. К.: Алерта, 2019. 194 с.

НАУКОВІ СТАТТІ

4. Оніщук М. Забезпечення принципу прозорості при прийнятті рішень колегіальними суб'єктами владних повноважень: теоретико-прикладний аспект Держава і право. 2019. Випуск 83. С. 77–92.
5. Оніщук М. Удосконалення суддівської освіти через інституційний розвиток Національної школи суддів України // Слово Національної школи суддів України. 2019. № 3(28). С. 6–17.
6. Оніщук М. Правосуддя є індикатором і гарантією суспільного прогресу // Бюлетень Мін'юсту України. 2019. № 5. С.14–17.
7. Oniszczyk M., Sawczyn M. Prokuratura Ukrainy w systemie organow wymiaru sprawiedliwosci: nowe podejscia ze wzgledu na zasade wiernosci konstytucyjnej // Kelm. 2019. № 2. С.149–159.
8. Шукліна Н. Практична підготовка суддівського корпусу: внесок Національної школи суддів України в зміцнення механізмів запобігання корупції // Слово Національної школи суддів України. 2019. № 3(28). С. 18–27.
9. Фулей Т., Кучів О. Гаазька конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей: суть та методика використання в

суддівській освіті // Слово Національної школи суддів України. 2019. № 3(28). С. 63–79.

10. Фулей Т. Застосування принципу гендерної рівності у практиці Європейського суду з прав людини // Підприємництво, господарство і право. 2019. Випуск 8 (282). С. 175–180.

11. Шамрай О., Катаєва Е. Формування інституту судових комунікацій в Україні: реалії та перспективи // Слово Національної школи суддів України. 2019. № 1(26). С. 31–42.

12. Юровська Г., Даценко В. Врегулювання тимчасового виїзду дитини за кордон через призму дотримання принципу «забезпечення найкращих інтересів дитини» // Слово Національної школи суддів України. 2019. № 2(27). С. 58–76.

13. Семенюк В., Попов Г. Стандарти навчання фахівців у сфері юстиції щодо дітей: актуальність запровадження та зміст // Порівняльно-аналітичне право. 2019. Випуск № 3 С. 254–257.

14. Богданевич Т. Методологічне забезпечення добору кадрів для системи правосуддя // Слово Національної школи суддів України. 2019. № 1(26). С. 58–68.

15. Богданевич Т. Види офіційного тлумачення Конституції України // *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal)*. 2019. № 2(42). С. 53–57.

16. Кучерук Н. Залучення третіх осіб на стадії апеляції: чи можливо? // Актуальні питання правової теорії та юридичної практики: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 9–10 серпня 2019 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2019. С. 58–61.

17. Яворська О. Дія принципу пропорційності при ухваленні рішення щодо звільнення судді з посади // Слово Національної школи суддів України. 2019. № 3 (28). С. 42–52.

18. Яворська О. Договір як підстава виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільгосп потреб// Підприємництво, господарство і право. 2019. № 6. С.120-124.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

19. Шаповалова О. Досудова пробація: актуальні питання // Інститут пробації в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали міжнародного круглого столу (16 квітня 2019 року.) Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. С. 170–172.

20. Фулей Т. Помилка державного органу чи відсутність механізму: застосування практики ЄСПЛ у «справі про один відсоток» // Закарпатські

правові читання. Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (11–31 квітня 2019 р., м. Ужгород). Ужгород: РІК-У, 2019. С. 365–375.

21. Фулей Т. Законність як умова виправданості втручання у майнові права у податкових правовідносинах // II Міжнародна науково-практична конференція «Судовий розгляд податкових та митних спорів: проблеми, виклики, пріоритети» (м. Київ, 4–5 липня 2019 року): Збірник матеріалів. Київ, 2019. С. 335–339.

22. Фулей Т. Соціальний контекст здійснення правосуддя як складова суддівської освіти // Професійна підготовка суддів, прокурорів та працівників правоохоронних органів: національний і зарубіжний досвід: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (19 вересня 2019 року). Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. С. 160–163.

23. Маслюк А. Актуальні проблеми психологічного забезпечення судді при здійсненні правосуддя / Концептуальні засади використання психологічних знань у судовій діяльності: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. 31 травня 2019 р. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. С. 171–175.

24. Семенюк В., Попов Г. Тези виступу // Передумови запровадження та зміст єдиних стандартів навчання фахівців у сфері ювенальної юстиції: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (19 вересня 2019 року). К.: Національна академія прокуратури України, 2019. 118 с.

25. Богданевич Т. Правові індикатори захисту прав людини при здійсненні офіційного тлумачення Конституції України // Права людини в сучасних умовах розбудови громадянського суспільства в Україні: зб. наук. пр. за матеріалами круглого столу до Всеукраїнського тижня права та 70-ї річниці Загальної декларації прав людини (м. Київ, 14 груд. 2018 р.). К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. 2019. С. 23–27.

26. Богданевич Т. З'ясування змісту конституційно-правової норми в процесі здійснення офіційного тлумачення Конституційним Судом України // Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 22–23 березня 2019 р.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2019. С. 13–17.

27. Кучів О. Методичні особливості тренінгу для кандидатів на посаду судді щодо застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві // Професійна підготовка суддів, прокурорів та працівників правоохоронних органів: національний і зарубіжний досвід: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (19 вересня 2019 року). Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. С. 70–74.

28. Яворська О. Порушення правил суддівської етики як підстава юридичної відповідальності // Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 30 березня 2019 року): у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2019. Ч. 5. 63 с.

29. Яворська О. Соціальна адаптація неповнолітніх, звільнення від відбування покарання // Інститут пробації в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали міжнародного круглого столу (16 квітня 2019 року.) Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. С.176–178.

ІНТЕРВ'Ю

30. Оніщук М. Правосуддя є індикатором і гарантією суспільного прогресу // Бюлетень Мін'юсту України. 2019. № 5. С.14–17.

31. Оніщук. М Кадровий голод у судовій системі навряд чи буде швидко подоланий / інтернет-видання Лівий берег/. 2019.

32. Оніщук М. Суди касаційної інстанції повинні зосередитися не на захисті суб'єктних прав громадян, а на захисті права і закону // Юридичний вісник України. 08.11–14.11.2019. № 45. С. 4–5.

33. Оніщук М. Суди касаційної інстанції повинні зосередитися не на захисті суб'єктних прав громадян, а на захисті права і закону / інформаційна платформа LexInform/.–2019.

34. Шукліна Н. Ключ до чесності та непідкупності // Закон і бізнес. 05.10–11.10.2019. № 39.

35. Кучерук Н. Обмеження на примирення // Закон і бізнес. 31.08.–06.09.2019. № 35. С. 58–61. [Електронний ресурс].